

KOULUTUSPALVELUVIENTI

Case: Focus on Finland – Lahden ammattikorkeakoulun liiketalouden alan pilottihanke

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ala
Kansainvälinen kauppa
Opinnäytetyö
Kevät 2011
Aleksi Sevostjanov

Lahden ammattikorkeakoulu
Kansainvälisen kaupan koulutusohjelma

SEVOSTJANOV, ALEKSEI:

Koulutuspalveluvienti

Case: Focus on Finland – Lahden ammattikorkeakoulun liiketalouden alan pilottihanke

Kansainvälisen kaupan opinnäytetyö, 59 sivua, 8 liitesivua

Kevät 2011

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön aiheena on vientitoiminta koulutuspalveluviennin näkökulmasta. Tarkoituksena on selvittää Suomen strategiset linjaukset koskien ammattikorkeakouluja sekä koulutuspalveluvientiä. Samalla tavoitteena on selvittää Suomen mahdollisuudet ja kilpailuetuudet jatkuvasti kasvavassa koulutuspalveluvienissä. Tarkoituksena on myös tarkastella, toimiiko Lahden ammattikorkeakoulu opetus- ja kulttuuriministeriön laatimien strategisten linjausten mukaisesti.

Teoriaosuudessa käsitellään Suomen koulutusjärjestelmää, palvelutuotantoa ja vientitoimintaa. Siinä tutkitaan myös koulutuspalveluviennin kilpailutilannetta. Suomessa koulutuspalveluvienti on toistaiseksi ollut verrattain vähäistä, mutta voimakkaasti kasvava vientiala sekä opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteet kertovat koulutusviennin olevan selkeä selviytymisstrategia.

Empiirisessä osassa tutkitaan Lahden ammattikorkeakoulun Intiaan myytyä koulutuspalvelua, jonka johdosta Lahteen saapui opiskelemaan ryhmä intialaisia opiskelijoita. Empiirinen osuus koostuu koulutuspalvelun kuvauksesta, kvalitatiivisesta kyselytutkimuksesta sekä sen vastauksien analysoinnista. Kyselytutkimus toteutettiin englanninkielisillä avoimilla haastattelulomakkeilla.

Tutkimuksessa saatiin selville, että ammattikorkeakoulujen yhtenä tärkeimmistä strategisista linjauksista on kansainvälisyyden parantaminen, mikä tapahtuu lisäämällä oppilaiden, opettajien ja tutkijoiden liikkuvuutta. Koulutuspalveluvienissä kilpailu on tiukkaa, mutta Suomella on hyvät mahdollisuudet parantaa asemaansa koulutuspalveluvientimarkkinoilla muun muassa verrattain tasokkaan koulutusjärjestelmän ja Pisa-tutkimuksissa saavutettujen hyvien tuloksien kautta kasvaneen maineen ansiosta. Tutkimuksen empiirisestä osuudesta saatiin esille myydyin koulutuspalvelun ongelmakohdat, sekä opiskelijoiden mielipiteitä koulutusohjelmasta.

Avainsanat: Koulutus, ammattikorkeakoulu, koulutusvientistrategia, koulutuspalveluvienti, Intia

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in International Trade

SEVOSTJANOV, ALEKSEI: Exporting of education services
Case: Focus on Finland – a pilot project
of Faculty of Business Studies of Lahti
University of Applied Sciences

Bachelor's Thesis in International Trade, 59 pages, 8 appendices

Spring 2011

ABSTRACT

The topic of this thesis is export activity from the perspective of exporting of education services. The purpose of the study is to determine Finland's strategic intents concerning Universities of Applied Sciences and exporting of education services. At the same time the study aims to find out Finland's possibilities and competitive advantages in the constantly growing export of education services. The goal is also to examine whether Lahti University of Applied Sciences is operating along the strategic intents set by the Ministry of Education and Culture.

The theoretical part of the study deals with the Finnish educational system, service production and export activity. It also examines the competitive situation in the exporting of education services. So far, exporting of education services in Finland has been relatively low, but a rapidly growing export industry and the goals of the Ministry of Education and Culture shows that exporting of education is a self-explanatory survival strategy.

The empirical part of the study investigates the education service sold to India by Lahti University of Applied Sciences whereby a group of Indian students were brought to study in Lahti. The empirical part consists of a description of the education service provided, a qualitative survey with an analysis of its responses. The survey was conducted by open-ended English-language questionnaires.

The study results indicates that one of the main strategic intents of Universities of Applied Sciences is to improve internationalization, which is done by increasing the mobility of the students, teachers and researchers. Competition in the exporting of education services is tough. However, Finland has good chances to improve its position on the markets of exported education services because of their relatively high-quality education system and the good reputation they have gained by the merit of good results achieved in the Pisa-surveys. The empirical part of the study shows not only the problem areas in the sold service of education but presents the students' opinions concerning the education program.

Key words: Education, University of Applied Sciences, education export strategy, export of education services, India

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet, tutkimusongelmat ja rajaukset	5
1.2	Opinnäytetyön tutkimusmenetelmät	6
1.3	Opinnäytetyön rakenne	7
2	KOULUTUSPALVELUVIENTI	8
2.1	Koulutus	8
2.1.1	Koulutus Suomessa	8
2.1.2	Suomen ammattikorkeakoulut	10
2.1.3	Ammattikorkeakoulujen tavoitteet ja strategiset linjaukset	11
2.1.4	Lahden ammattikorkeakoulu	13
2.2	Korkeakoulutus Intiassa	15
2.3	Palvelun määritelmä	17
2.3.1	Koulutuspalvelut	17
2.4	Viennin määritelmä	18
2.4.1	Palveluvienti Suomessa	19
2.5	Koulutuspalveluvienti Suomessa	20
2.5.1	Koulutusvientiä koskevat strategiset linjaukset	23
2.5.2	Suomalaisen koulutuspalveluviennin edut ja haasteet kansainvälisessä kilpailussa	23
2.5.3	Koulutusviennin nykytilanne ja kilpailu	27
3	CASE: FOCUS ON FINLAND	29
3.1	Focus on Finland -pilottihanke	29
3.2	Focus on Finland toteutuksen tarve	30
3.3	Opiskelijat ja Manav Rachna International University	31
3.4	Focus on Finland koulutusohjelman toteutus	33
3.5	Arvio Focus on Finland koulutusohjelman onnistumisesta	36
3.6	Johtopäätökset casesta	47
3.7	Mahdolliset jatkotoimenpiteet	48
4	YHTEENVETO	51
5	LÄHTEET	55
6	LIITTEET	59

TAULUKOT & KUVIOT

KUVIO1. Koulutus ja tutkinnot. Opetushallitus 2010. Sivu 9

TAULUKKO 1. Koulutus ja tutkimus 2007–2012, Kehittämissuunnitelma, Väestön koulutustaso: tavoitteet 2015 ja 2020 Opetusministeriö 2007. Sivu 11

TAULUKKO 2. Lahden ammattikorkeakoulun pitkät yli kolmen kuukauden liikkuvuustilastot vuodelta 2010. Sivu 14

TAULUKKO 3. Lahden ammattikorkeakoulun lyhyet alle kolmen kuukauden liikkuvuustilastot vuodelta 2010. Sivu 14

KUVIO 2. Suomen palvelujen vienti ja tuonti (Palvelujen vienti, tuonti ja ylijäämä 2002–2009). Tilastokeskus 2011. Sivu 19

TAULUKKO4. SWOT- Suomen koulutusvienti Opetusministeriö 2010. Sivu 24

KUVA 1. Manav Rachna International University edestä. Sivu 32

TAULUKKO 5. Koulutusohjelman kehitystoimenpiteet pähkinänkuoressa. Sivu 50

1 JOHDANTO

Koulutuspalveluvienti on kasvava ala, josta Suomella ei ole varaa jäädä jälkeen. Suomen koulutuksella on ongelmia kansainvälisyydessä, sillä se on toistaiseksi hyvin vähäistä verrattuna moniin muihin pieniin tiedemaihin, suurista koulutusvientimaista puhumattakaan. Suurissa koulutuspalveluvientimaissa koulut saavat suurimman osan tuloistaan lukukausimaksuista. Suomessa kuitenkin yliopistolain (8§) mukaan lukukausimaksujen periminen on toistaiseksi melkein poikkeuksetta kiellettyä, mikä hankaloittaa kilpailua.

Ongelmista ja kovasta kilpailusta huolimatta opetusministeriön tavoitteena on kasvattaa koulutuksen osuutta Suomen kokonaisviennistä merkittävästi vuoteen 2015 mennessä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010). Näin ollen voimakkaasti kasvava ala sekä ministeriön tavoitteet kertovat koulutusviennin olevan tärkeä selviytymisstrategia.

Opinnäytetyö käsittelee koulutuspalveluvientiä sekä teoriaosiossa että empiirisesä tutkimuksessa, jonka casessa Lahden ammattikorkeakoulu myi pilottihankkeena koulutuspalvelua Intiaan. Case Focus on Finland sisältää kuvauksen yritysyhteistyöstä opiskelijoiden ja suomalaisten yritysten välillä, sekä opiskelijoiden mielipiteitä koulutusohjelman onnistumisesta. Aihetta ei ole opinnäytetyötasolla tutkittu aikaisemmin ja Suomessa siitä ei toistaiseksi ole juurikaan julkaistu painettua kirjallisuutta. Opinnäytetyön aihe on tärkeä, sillä se on ajankohtainen ja hallituksen tavoitteita selvittelevä työ, joka luo uutuusarvoa ja antaa Lahden ammattikorkeakoululle kehitysehdotuksia koulutusviennin parantamiseen.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet, tutkimusongelmat ja rajaukset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Suomen strategiset linjaukset koskien ammattikorkeakouluja ja koulutuspalveluvientiä sekä toimiiko Lahden ammattikorkeakoulu näitten linjausten mukaan. Samalla tavoitteena on tarkastella Suomen mahdollisuuksia ja kilpailuetuja yhä kasvavassa koulutuspalveluviennissä. Opinnäytetyön casen tavoitteena on selvittää Lahden ammattikorkeakoululle kou-

lutusvientiohjelmassa olleiden opiskelijoiden mielipiteitä koulutusohjelman onnistumisesta, havaita ongelmakohdat, joita tutkimalla voidaan jatkossa parantaa koulutuspalveluviennin tuottavuutta, sekä tehdä ohjelmasta opiskelijaystävällisempi. Tavoitteena on myös, että muut tahot, kuten yritykset, pystyisivät käyttämään casea esimerkkinä. Ammattikorkeakoulut voivat käyttää casea pohjana monistaessaan koulutuspalveluvientiohjelmaa muihin maihin.

Opinnäytetyön päätutkimusongelmana on tarkastella: onko Lahden ammattikorkeakoululla edellytyksiä jatkossa myydä koulutuspalvelua? Alakysymyksinä on: hyötyivätkö myydyn palvelun mukana saapuneet opiskelijat vaihdosta jotain ja oliko projektiyhteistyössä mukana olleille yrityksille hyötyä opiskelijoiden tekemistä selvityksistä?

Opinnäytetyö on rajattu käsittelemään koulutusta, palvelua ja vientiä otsikon mukaan. Koulutusosio on pääosin rajoitettu käsittelemään ammattikorkeakouluja Suomessa sekä Intiassa. Palvelut on laaja käsite, joten se on rajattu käsittelemään vain koulutuspalveluja. Vientiosiota on rajoitettu käsittelemällä yleisesti palveluvientiä sekä syventävästi koulutuspalveluvientiä Suomessa, sen etuja ja haasteita sekä kilpailutilannetta.

1.2 Opinnäytetyön tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön teoriaosuutta selvitettiin tutkimalla opetushallituksen kuvauksia suomalaisesta koulutusjärjestelmästä sekä tuoreimpia opetus- ja kulttuuriministeriön strategioita koskien koulutusvientiä. Koulutuspalveluviennistä ei ole varsinaista painettua kirjallisuutta Suomessa juurikaan julkaistu, joten lähteitä opinnäytetyössä on rajoitetusti ja suurin osa niistä on elektronisia. Kuitenkin ministeriötaason tuoreimmasta koulutusvientistrategiasta saadaan paljon relevanttia tietoa teoriaosuutta varten.

Case -osuuden pilottihankkeessa mukana olleita opiskelijoita haastateltiin kahteen kertaan englanninkielisillä kyselylomakkeilla. Kahdella haastattelulla pyrittiin saamaan selville heidän mielipiteensä Suomesta ja koulutusohjelmasta. Ensimmä-

mäisen kerran heitä haastateltiin juuri heidän saavuttuaan saadakseen selville millaista ennakkotietoa heillä on Suomesta. Toisen kerran heitä haastateltiin hieman ennen heidän lähtöään, kun heillä oli jo kolmen kuukauden kokemus Suomesta. Haastattelulomakkeissa kaikki kysymykset olivat avoimia, mikä helpotti kvalitatiivisen tutkimuksen tekoa. Webropolin sähköistä kyselyä ei käytetty, sillä se olisi vaatinut haastateltavien ja haastattelijan perehdyttämistä kyseiseen ohjelmaan. Perinteinen haastattelu lomakkeella oli luonteva ja helppo vaihtoehto.

Tutkimuksen reliabiliteettia parantaa se, että opinnäytetyön kirjoittaja oli mukana kehittämässä Focus on Finland -pilottihanketta ja toimi ohjelman mukana saapuneiden opiskelijoiden tutorina heidän vaihtonsa ajan. Reliabiliteettia heikentää hieman se, että opiskelijat eivät vastanneet haastattelukysymyksiin kovin halukkaasti, eivätkä aina itsenäisesti. Tutkimuksen validiteetti on vain tyydyttävä, sillä haastatteluilla pyrittiin saamaan nimenomaan opiskelijoiden täsmällisiä mielipiteitä pilottihankkeesta. Vastaukset jäivät kuitenkin hieman ympäröyöreiksi.

1.3 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö sisältää teoreettisen sekä empiirisen osuuden. Opinnäytetyö jakautuu neljään lukuun: johdantoon, teoreettiseen ja empiiriseen osuuteen sekä yhteenvetoon. Teoriaosuudessa toisessa luvussa tutkitaan Suomen koulutusjärjestelmää, palvelua ja koulutuspalveluvientiä. Teoriaosuudessa on käytetty deduktiivista lähestymistapaa, eli siinä on pyritty käsittelemään yleisesti Suomen koulutusjärjestelmä, palvelut ja vienti, jonka jälkeen keskitytään kaikkia edellä mainittuja aiheita koskevaan koulutuspalveluvientiin. Luvussa kolme käsitellään opinnäytetyön case, koulutusohjelma Focus on Finland. Case koskee pilotoitua koulutuspalveluvientiä, jonka Lahden ammattikorkeakoulu myi Intiaan. Casessa esitellään koulutusohjelma, käsitellään ohjelman aikana ilmenneet ongelmat, selvitetään ohjelman suorittaneiden opiskelijoiden mielipiteitä opiskelustaan sekä kerrotaan mahdollisista jatkotoimenpiteistä. Neljännessä ja viimeisessä luvussa tehdään lyhyt yhteenveto, joka kokoaa kaiken saadun tiedon ja pyrkii selventämään teorian yhteyttä empiiriseen osuuteen.

2 KOULUTUSPALVELUVIENTI

Tämän kappaleen tarkoituksena on käsitellä yleisesti Suomen koulutusta, palvelusektoria ja vientiä. Koulutusosiossa syvennyttään Suomen ja varsinkin Lahden ammattikorkeakoulun toimintaan sekä intialaiseen korkeakoulutusjärjestelmään. Palveluosiossa kerrotaan koulutuspalveluista. Lopuksi käsitellään tarkemmin koulutuspalveluvientiä.

2.1 Koulutus

Käsityksiä koulutuksesta on yhtä monta, kuin on käsittelijöitäkin. Toisille koulutus on mahdollisuus saada hyvä työ, toisille taas piilotettujen ominaisuuksien löytämistä itsestään. Koulutus voi olla omatahtoista taitojen harjaannuttamista tai organisoitua ja institutionalisoitua tietojen opettamista. Koulutus on siis elämänpiituista kasvamista ja kasvatusta. Suurimalle osalle maailman ihmisistä koulutus on jossain muodossa pakollistakin oppivelvollisuuden yleistettyä. Opinnäytetyön aiheenrajauksen kannalta on keskeistä perehtyä vain koulun tarjoamaan koulutukseen, sillä itse case Focus on Finland on ammattikorkeakoulun tarjoamaa kansainvälistä koulutuspalvelua, joka myytiin Intiaan.

2.1.1 Koulutus Suomessa

Suomessa vakituisesti asuvilla lapsilla on oppivelvollisuus. Oppivelvollisuus perustuu lakiin (Perusopetuslaki 29.8.1998/628), 25 §), joka velvoittaa lapsia hankkimaan perusopetuksen (yhdeksän vuotta) opetussuunnitelman mukaisen oppimäärän. Yleisesti oppivelvollisuus alkaa seitsemän vuoden iässä ja päättyy, kun perusopetus on suoritettu. Oppivelvollisuutta ei ole pakko suorittaa koulussa, sillä Suomen laissa ei ole koulupakkoa.

ammattillinen pätevyys (Opetus ja kulttuuriministeriö 2010.) Sekä lukion, että ammatillisen koulutuksen opiskeluaika on pääsääntöisesti kolme vuotta.

3. Korkea-asteen koulutus. Tätä tarjotaan ammattikorkeakouluissa sekä yliopistoissa. Ammattikorkeakoulututkinto kestää yleensä 3,5–4,5 vuotta. Ammattikorkeakouluissa on myös mahdollista suorittaa ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Tähän edellytyksenä tosin on suoritettu alempi ammattikorkeakoulututkinto, sekä noin kolmen vuoden työkokemus tutkinnon suorittamisen jälkeen. Yliopistoissa eli tiede- ja taidekorkeakouluissa voi suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä jatkotutkintoja, joita ovat lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010). Yleisesti ylemmälle koulutasolle ei pääse suorittamatta alempaa tasoa.

2.1.2 Suomen ammattikorkeakoulut

Suomessa toimii tällä hetkellä 27 ammattikorkeakoulua. Kunnallisia ammattikorkeakouluja on neljä, kuntayhtymän omistamia ammattikorkeakouluja on kahdeksan ja yksityisiä ammattikorkeakouluja on 13. Lisäksi Ahvenanmaalla toimii Högskolan på Åland ja sisäasiainministeriön alaisuudessa Poliisiammattikorkeakoulu. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010.) Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010). Ammattikorkeakoulujen opinnot eroavat yliopisto-opinnoista pääasiassa tarjoamalla käytäntöön suuntautuvan vaihtoehdon. Siinä missä yliopistoissa tutkitaan jotakin uutta, ammattikorkeakouluissa pyritään hyödyntämään olemassa olevaa tietoa seudun tarpeisiin. Suomessa tutkintoon johtava koulutus on opiskelijalle maksutonta ja siihen voi saada kansaneläkelaitokselta (KELA) myös opintotukea.

2.1.3 Ammattikorkeakoulujen tavoitteet ja strategiset linjaukset

Koulutus on tärkeä tekijä pätevän työvoiman kehittämisessä. Suomessa koulutettujen määrää halutaan lisätä. Tällä pyritään turvaamaan pätevän työvoiman saantia.

TAULUKKO 1. Opetusministeriön 2007–2012 kehittämissuunnitelman väestön koulutustasontavoitteet (Väestön koulutustaso: tavoitteet 2015 ja 2020)

	2005	Tavoite 2015	Tavoite 2020
Väestön koulutustaso: tavoitteet 2015 ja 2020			
Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus			
- 25–34-vuotiaista	85 %	92,5 %	95 %
- 25–64-vuotiaista	76 %	85 %	90 %
Ylioppilastutkinnon suorittaneiden osuus (ml. am perustutkintoa ja ylioppilastutkintoa samanaikaisesti suorittavat)			
- 20–24-vuotiaista	51 %	52 %	53 %
- 25–34-vuotiaista	46 %	49 %	52 %
- 25–64-vuotiaista	32 %	41 %	45 %
Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden osuus (ml. opistoaste)			
- 25–34-vuotiaista	45 %	45 %	46 %
- 25–64-vuotiaista	52 %	52 %	51 %
Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus			
- 25–34-vuotiaista	28 %	38,5 %	42 %
- 25–64-vuotiaista	19 %	25 %	30 %
Ammatillisen tai korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus			
- 25–34-vuotiaista	73 %	83,5 %	88 %
- 25–64-vuotiaista	71 %	77 %	81 %
Tutkijakoulutuksen suorittaneiden osuus			
- 25–34-vuotiaista	0,5 %	0,8 %	1,0 %
- 35–39-vuotiaista	1,1 %	1,4 %	1,7 %
- 25–64-vuotiaista	0,9 %	1,2 %	1,5 %

Taulukko 1 mukaan vuonna 2005 korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus 25–34-vuotiaista oli 28 prosenttia ja 25–64 -vuotiaista 19 prosenttia.

Tavoitteena on kasvattaa kyseisiä lukuja 38,5 prosenttiin ja 25 prosenttiin vuoteen 2015 mennessä.

Viime aikoina on tiiviisti pyritty lisäämään ammattikorkeakoulujen sekä yliopistojen yhteistyötä. Mainittakoon yhtenä esimerkkinä Suomen suurin ammattikorkeakoululiittouma FUAS (Federation of Universities of Applied Sciences), johon kuuluu Lahden ammattikorkeakoulu, Hämeen ammattikorkeakoulu ja Laurea. Tällä on pyritty lisäämään kansainvälistä kilpailukykyä sekä vastaamaan paremmin alueellisia tarpeita. Vuosia 2003–2008 koskevassa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa ammattikorkeakoulutuksen painopisteinä olivat muun muassa:

- ammattikorkeakoulujen kehittäminen innovatiivisena verkostona (osana korkeakoululaitoksen rakenteellista kehittämistä)
- opiskeluprosessien ja ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kehittäminen
- ammattikorkeakoulujen työelämäyhteistyön vahvistaminen
- rahoitusjärjestelmän uudistamisen seuranta
- koulutuksen kansainvälistymisen edistäminen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Matti Vanhasen II hallituksen tavoitteena on, että Suomi on yksi maailman johtavista koulutukseen ja koulutusjärjestelmän laatuun perustuvista talouksista, ja että koulutuksen osuus Suomen kokonaisviennistä kasvaa merkittävästi vuoteen 2015 mennessä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010). Ongelmana on se, että ei ole määritetty, mitä tarkoittaa merkittävä kasvu. Kuitenkin koulutuksen kansainvälistymisen edistäminen tukee tätä tavoitetta, sillä Suomeen tarvitaan lisää kansainvälistä yhteistyötä sekä vuorovaikutusta. Tämä luo Suomesta positiivista ja arvovaltaista kuvaa ulkomailla sekä lisää tunnettuutta, mikä on suorassa yhteydessä vientiin. Miten muuten voi viedä koulutusta, jonka suomalaiset tietävät olevan hyvää, mutta ulkomailla siitä ei tiedä monikaan?

Eräänä Suomen koulutusviennin vetäjänä toimii OECD:n (Organisation for Economic Cooperation and Development - Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö) PISA-tutkimuksissa (Programme for International Student Assessment) saavutettu hyvä menestys. Menestys on herättänyt kansainvälistä kiinnostusta suomalaista koulutusjärjestelmää kohtaan. (Opetusministeriö 2007,42.) Kiinnostusta on muun muassa herättänyt Suomen jatkuva hyvä menestyminen testeissä.

Vuonna 2003 suomalaiset opiskelijat sijoittuivat neljästä aineesta kahdessa ensimmäiselle sijalle ja kahdessa toiselle sijalle. Yhteispisteissä Suomi sijoittui ensimmäiseksi. Vuonna 2006 Pisa-tutkimukset painottuivat luonnontieteisiin, jossa Suomi sijoittui jälleen ensimmäiseksi. (Koulutuksen tutkimuslaitos 2011.)

Korkeakoulujen painopisteinä kansainvälisen toiminnan kehittämisessä opetusministeriön 2007–2012 kehittämissuunnitelman mukaan ovat: yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittäminen, kansainväliset tutkimus- ja kehitystyöhankkeet sekä opiskelija-, opettaja- ja tutkijaliikkuvuus. Kuten edellä on mainittu, korkeakoulujen tavoitteena on edelleen nostaa ulkomailta tulevien opiskelijoiden sekä henkilöstön määrää suomalaisissa korkeakouluissa. Näitä tavoitteita pyritään toteuttamaan erityisesti panostamalla tukitoimiin ulkomaalaisten opiskelijoiden sekä tutkijoiden sitouttamiseksi Suomeen. Lisäksi pyritään laajentamaan tutkijakoulutuksen rekrytointipohjaa, mikä tarkoittaa rekrytointin laajentamista. (Opetusministeriö 2007,43.) Varsinkin ulkomaalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden sitouttaminen on tärkeää Suomelle, sillä Suomesta muuttaa ulkomaille enemmän korkeakoulutettua työvoimaa kuin ulkomailta Suomeen (Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015, 2009).

2.1.4 Lahden ammattikorkeakoulu

Lahden ammattikorkeakoulu (myöhemmin Lamk) kuuluu itsenäisenä liikelaitoksena Päijät-Hämeen koulutus konserniin. Koulutus konserni on 14 päijät-hämäläisen kunnan omistama kuntayhtymä. (Lahden ammattikorkeakoulu 2010.) Opiskelijoita Lamkissa on yli 5000 ja vakituista henkilöstöä löytyy noin 440. Aloja Lamkilla on tarjottavana seitsemän, joissa on yhteensä 23 koulutusohjelmaa ja peräti 40 eri suuntautumisvaihtoehtoa. Focus on Finland- ohjelman opiskelijat suorittavat koulutustaan liiketalouden alalla. Lamkin liiketalouden alalla on seitsemän tradenomitutkintoon johtavaa koulutusohjelmaa, joista kaksi on englanninkielistä.

Lamkin mielestä ammattikorkeakoulu voi vastata globaalin työelämän tarpeisiin vain yhdellä tavalla: aktiivisella kansainvälisellä toiminnalla. Kansainvälistä toimintaa parantaakseen Lamk onkin luonut toimintansa aikana tiiviit suhteet noin 190 yhteistyökorkeakouluun 40 maassa. (Lahden ammattikorkeakoulu 2010.)

Lamk on ulkomailla tunnettu ammattikorkeakoulu, joka antaa opiskelijoilleen riittävät valmiudet toimimaan kansainvälisessä ja monikulttuurisessa työympäristössä sekä yhteiskunnassa. Lamkissa kansainvälisyys näkyy muun muassa niin ulkomaalaisina opiskelijoina, kuin myös opettajina sekä vieraskielisenä opetuksena. Kansainvälisen toiminnan johdosta kehittyi työelämän kansainvälistymistä edistäviä tutkimus- ja kehittämishankkeita. Kaikki tämä on osa Lamkin kansainvälisen toiminnan visiota. (Lahden ammattikorkeakoulu 2010.)

TAULUKKO 2. Lahden ammattikorkeakoulun pitkät yli kolmen kuukauden liikkuvuustilastot vuodelta 2010. (Mikkonen 2011)

Liikkuvuuden tyyppi	Suomesta	Suomeen	Yhteensä
1 Opiskelijavaihto	150	136	286
2 Harjoittelijavaihto	54	11	65
3 Opettaja- tai asiantuntijavaihto		7	7
Yhteensä	204	154	358

Taulukko 2 mukaan vuonna 2010, Lamkiin saapui 136 opiskelijaa suorittamaan vaihtoaan ja 11 opiskelijaa harjoittelun. Samalla Lamkista lähti ulkomaille 150 opiskelijaa suorittamaan vaihtoa ja 54 opiskelijaa suorittamaan harjoittelua. Lamkista ei tilastojen mukaan lähtenyt yksikään opettaja tai asiantuntija vaihtoon, mutta Lamkiin saapui kuitenkin 7 ihmistä opettaja- tai asiantuntijavaihdon mukana.

TAULUKKO 3. Lahden ammattikorkeakoulun lyhyet alle kolmen kuukauden liikkuvuustilastot vuodelta 2010. (Mikkonen 2011)

Liikkuvuuden tyyppi	Suomesta	Suomeen	Yhteensä
1 Opiskelijavaihto	250	95	345
2 Harjoittelijavaihto	20		20
3 Opettaja- tai asiantuntijavaihto	185	61	246
Yhteensä	455	156	611

Taulukko 3 selviää lyhyiden vaihtojen olevan yli kaksi kertaa suositumpia tai käytännöllisempiä kuin pitkät vaihdot. Taulukko 3 mukaan Lamkista lähti 100 opiskelijaa enemmän suorittamaan lyhyttä vaihtoa kuin pitkää. Lyhyet harjoittelut ovat kuitenkin hieman yli kaksi kertaa vähemmän suosittuja tai käytännöllisiä. kolmen kuukauden harjoittelujaksot ovat vähemmässä suosiossa varmasti siksi, koska Lamkin tutkintorakenteiden mukaan työharjoittelun on kestettävä vähintään viisi kuukautta. Näin ollen, jos opiskelija suorittaa lyhyen harjoittelun ulkomailla, hän joutuu etsimään vielä toisenkin harjoittelupaikan. Lyhyeen vaihtoon Lamkista lähti sekä saapui kuitenkin todella paljon enemmän opettajia ja asiantuntijoita. henkilöstöliikkuvuuden lukuihin sisältyy kaikki Lamkin henkilöstön tekemät ulkomaanmatkat (opettajavaihto, konferenssit, vierailut yhteistyökorkeakouluihin, yrityksiin ja muihin organisaatioihin), joiden kesto on vähintään viisi matkapäivää.

2.2 Korkeakoulutus Intiassa

Opinnäytetyön case, Focus on Finland, on kansainvälinen koulutusohjelma, joka myytiin intialaisille Manav Rachna International Universityn opiskelijoille. On tärkeätä tutkia intialaisten mahdollisuuksia opiskella ulkomailla sekä heidän korkeakoulutusta, jotta saadaan selville, onko Intia koulutusviennin kannalta tärkeä maa.

Intia on maailman toiseksi väkirikkain maa, mikä tarkoittaa, että opiskelijoita on aina ollut paljon ja tulee aina olemaan paljon. Intian noin 1.2 miljardin väestöstä, 50 % on iältään 15–64 vuotta, mediaanin ollessa 20–30 vuotta (Higher education in India 2010). Tämä tarjoaa oivat mahdollisuudet myydä koulutusta myös ulkomailta, sillä markkinat ovat houkuttelevan isoja. Intian kotitalouksien tulot ovat olleet kauan kasvussa, joka antaa mahdollisuuden yhä useammille perheille maksaa lapsiensa yliopisto/ammattikorkeakouluopiskeluiden kalliit lukukausimaksut. Intian valtavan taloudenkasvun myötä palvelusektori on voimakkaassa kasvussa. Tämä puolestaan on lisännyt pätevän työvoiman kysyntää, joka on suorassa yhteydessä voimistanut korkeakoulusektorin kasvua sekä kysyntää. (Higher education in India 2010.) Intiassa on noin 40 kansallista yliopistoa, joiden lisäksi Intiassa

on lähemmäs 500 yksityistä yliopistoa ja arviolta noin 23000 korkeakoulutuksen instituutioita (ammattikorkeakouluja). Opiskelun aloittavia oli arviolta noin 19 miljoonaa vuonna 2009–2010. (Higher education in India 2010.)

Miksi intialaisia sitten voisi kiinnostaa lähteä opiskelemaan ulkomaille? Intiassa korkeakouluverkostosta vastaa keskitetysti vain yksi hallinnollinen elin University grants commission(UGC). UGC:n tehtäviin kuuluu korkeakoulujen tarjoaman opetuksen standardien päättäminen, koordinointi sekä ylläpito. (Department of higher education, 2010.) Arvind Panagariyan mukaan Intian valtava korkeakoulu-laitos on liian suuri hallittavaksi vain yhdelle elimelle, joka heikentää opetusohjelmien laatua sekä heikentää opettajien ja opiskelijoiden motivaatiota. Intian heikosta kilpailukyvystä ulkomaalaisia koulutuksia kohtaan kertoo se, että vuosittain noin 150 000 Intialaista opiskelijaa opiskelee Australian, Kanadan ja Yhdysvaltojen yliopistoissa. (Panagariya 2008,53.) Samasta syystä johtuen Intian koulutusjärjestelmä on myös muuttunut hallinnollisesti kankeaksi; opetukseltaan se on vain keskinäistä ja suuren koon vuoksi se reagoi hitaasti uusiin haasteisiin (Kehälinna 2010).

NASCOMin (National Association of Software and Service Companies) raportin mukaan Intiassa on lukuisia heikkoa korkeakoulutusta tarjoavia yksiköitä. Raportin mukaan vain joka neljäs vastavalmistunut insinööri oli tarpeeksi pätevä IT-palveluyrityksen työtehtäviin. (Nousjoki 2006, 84.) Tutkinnon suorittaneista opiskelijoista vain paras kymmenys on haluttua työvoimaa ja heillä on myös hyvät mahdollisuudet kansainvälisiin jatko-opintoihin. Harvat yritykset Intiassa haluavat työllistää opiskelijoita tämän parhaimmiston ulkopuolelta, sillä he tietävät, että nämä opiskelijat eivät välttämättä ole saaneet kunnon opetusta. (Panagariya 2008, 65.)

Kaikki edellä mainitut asiat puhuvat koulutuksen myymisen puolesta Intiaan, sillä siellä näyttäisi olevan todella paljon halukkaita opiskelijoita nostattamaan omaa asemaa työmarkkinoille mentäessä. Koulutus ulkomailta on yrityksille hyvä merkki opiskelijan omatoimisuudesta ja mahdollisesti hyvästä saadusta koulutuksesta.

2.3 Palvelun määritelmä

Palvelun määrittämisestä tekee vaikeata se, että sen keskeisin osa on hyvin usein aineetonta. Palvelu pitkälti kulutetaan samanaikaisesti, kun se ostetaan. (Rissanen 2005, 15.) Vaikka palvelua on vaikea määrittää, Rissanen on kuvaillut palvelua vuorovaikutuksena, tapahtumana, toimintana, tekona tai suorituksena, jossa asiakkaalle annetaan mahdollisuus saavuttaa lisäarvoa (Rissanen 2005, 18). Lisäarvolla tarkoitetaan hyötyä, mitä asiakas voi saada tuhansissa eri muodoissa ostettuun/saatuun palveluun. Tämä kertoo siitä, että palvelutapahtumassa on kaksi osapuolta: palvelun käyttäjä sekä sen tuottaja. Palvelujakin on erilaisia, kuten esimerkiksi asiakaspalvelu, julkinen palvelu ja niin edelleen. Opinnäytetyön aiheen rajauksen kannalta on hyvä keskittyä vain koulutuspalveluihin.

2.3.1 Koulutuspalvelut

Koulutuspalveluja ei voi määritellä pelkästään yksityisiksi tai julkisiksi palveluiksi, vaan ne liikkuvat yksityisen ja julkisen toiminnan rajapinnassa. Suomessa koulutuspalveluja voivat tarjota sekä julkiset toimijat, kuten ammattikorkeakoulut, että yksityiset toimijat, kuten yritykset. (Koulutusvientistrategia 2010, 7.)

Korkeakoulut tarjoavat koulutuspalveluja kouluttajavaihtoina, missä lähetetään oman laitoksen kouluttajia muihin laitoksiin ja jopa muihin maihin tilauksesta. Vastavuoroisesti laitos itse vastaanottaa muilta tulleita kouluttajia sopimuksen/tarpeiden mukaan. Täydennyskoulutuspalveluissa laitos myy räätälöityä koulutusta eri alojen ammattilaisille. Täydennyskoulutusta voidaan tarjota sekä yksilöille että yhteisöille. Täydennyskoulutus kannattaa jaotella kahteen ryhmään: tutkintojen ja opintojen täydentämiseksi tarjottavaan täydennyskoulutukseen sekä ammatillisiin tarpeisiin suunnattuun täydennyskoulutukseen, joka on tarkoitettu jonkun aikaa työelämässä olleille henkilöille. Lamk tarjoaa täydennyskoulutuksena muun muassa lyhytkursseja, omaehtoista ja työvoimapolitiittista koulutusta sekä henkilöstökoulutusta. Yrityksille Lamk järjestää tilauskoulutusta kokonaisvaltaisiin henkilöstön kehittämisprojekteihin. (Lahden ammattikorkeakoulu 2011.)

Avoimen ammattikorkeakoulun opinnot sisällöltään ja vaatimuksiltaan ovat pääasiassa ammattikorkeakoulututkinnon opintojen osia. Avoimissa ammattikorkeakouluissa ihmisillä on mahdollisuus opiskella iästään ja pohjakoulutuksestaan riippumatta eri alojen ammattikorkeakouluopintoja. Opinnot ovat myös hyödynnettävissä ammattikorkeatutkinnossa, mikäli opiskelija haluaa myöhemmin tutkinto-opiskelijaksi. Avoimen ammattikorkeakoulun tavoitettavuutta on pyritty parantamaan järjestämällä opintoja päiväsajan lisäksi myös iltaisin ja viikonloppuisin. Verkko-opintoja on myös tarjolla kaikissa Suomen ammattikorkeakouluissa. Joustavuudella lisätään työssäkävien mahdollisuuksia osallistua opintoihin. (Avoin amk 2011.)

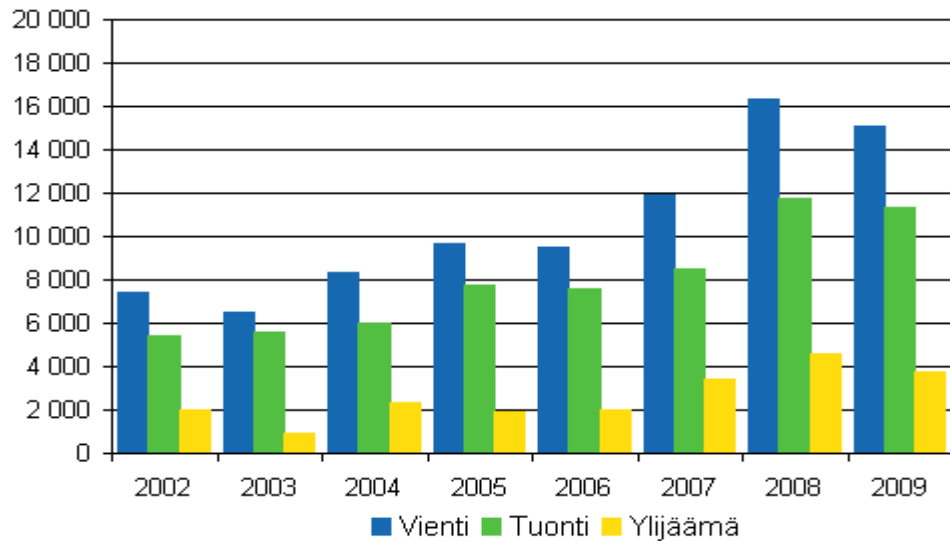
Verrattain uudempi koulutuspalvelu on koulutusvienti. Focus on Finland -koulutuskokonaisuus on toiminut koulutusviennin pilottihankkeena Lahden ammattikorkeakoulussa, josta lisää luvussa kolme.

2.4 Viennin määritelmä

Yksinkertaistettu, mutta pätevä vienninmääritelmä on, kun maasta viedään tavaroita/hyödykkeitä ja palveluja toiseen maahan. Vielä tarkemmin viennin voisi määritellä kotimaisen ja ulkomaisen talousyksikön välillä tapahtuvana muutoksena tavaroiden omistuksessa (liittyipä siihen sitten vastaavaa fyysistä tavaroiden liikkumista rajojen yli tai ei). Vaikka tavarat todellisuudessa usein liikkuvatkin rajojen yli, se ei ole riittävä viennin määritelmä, vaan kyseessä on nimenomaan muutos omistussuhteissa kotimaisen ja ulkomaisen talousyksikön välillä. Palveluvienti voidaan määritellä kaikilla niillä palveluilla, joita kotimainen palveluntuottaja tarjoaa ulkomaalaiselle palvelunostajalle. Palveluja ovat esimerkiksi tavaroiden ja matkustajien kuljetuspalvelut sekä rahoitus- ja vakuutuspalvelut. (Tilastokeskus 2011.)

2.4.1 Palveluvienti Suomessa

Palveluvienti on kasvanut globaalisti viime vuosina lähes samaa tahtia kuin tavaravientikin. Matkailu on selvästikin yksi maailman merkittävimmistä palvelutoimialoista, mutta myös tekniset palvelut kasvattavat jatkuvasti omaa osuuttaan palvelujen ulkomaankaupasta. Palvelujen osuus muodostaakin jo lähes viidenneksen koko maailmankaupasta. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2010.)

KUVIO 2. Suomen palvelujen vienti ja tuonti (Palvelujen vienti, tuonti ja ylijäämä 2002–2009)

Kuvio 2 kertoo myös Suomen palveluviennin osuuden kasvaneen lähes joka vuosi. Vuonna 2009 palveluvienti sekä tuonti kuitenkin supistuivat maailmanlaajuisen finanssikriisin johdosta. Vuonna 2009 Tilastokeskuksen tietojen mukaan Suomesta vietiin palveluja noin 15 miljardin euron arvosta ja palvelujen tuonin arvo oli noin 11,4 miljardia euroa. Ylijäämää oli noin 3,7 miljardia euroa joka on n. 18 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2008. Suomen tärkeimmät kauppakumppanit palvelujen viennissä olivat Intia, Kiina ja Ruotsi. Tärkeimpiä palvelujen tuontimaita olivat Iso-Britannia, Yhdysvallat, Saksa ja Ruotsi. (Tilastokeskus 2010.)

Vaikka palvelusektorin osuus Suomen bruttokansantuotteesta onkin noin 65 % ja palveluvienti on kasvanut yhdeksänkertaisesti 30 vuodessa, palveluviennin osuus verrattuna sekä tavaravientiin ja bruttokansantuotteeseen, että muihin pohjoismaihin on vähäistä. Suomen palveluiden tuontiosuus laskee myös, mutta vientiosuutta

hitaammin, mikä kertoo vakavasta innovaatio- ja kilpailukykyongelmasta. Tutkimus ja kehityspanostukset ovat maailman huippuluokkaa Suomessa, mutta vain Suomeen valmistavassa teollisuudessa. Palveluissa Suomi on jäänyt selvästi kansainvälisestä keskitasosta. (Talouselämä 2009.) Konkreettisenä esimerkkinä voidaan esittää Nokian ja Applen kilpailua. Nokia oli aikaisemmin teknologisesti edelläkävijä. Kuluttajien alkaen vaatia entistä enemmän palvelua, Nokian teknologiaorientoituminen ei ole pystynyt muuttumaan tarpeeksi kohti palveluinnovaatioita, joissa Apple on onnistunut lähes täydellisesti ja näin ollen kasvattanut markkinaosuuttaan hurjasti.

Palvelusektorin toiminnan perusedellytyksenä on asiakaslähtöisyys. Liiketoimintaosaamisen kehittäminen, eli uusien toimintatapojen kehittäminen ja muualla kehitettyjen toimintatapojen omaksuminen ja soveltaminen antavat palvelusektorille lisää erilaisia sovellusmahdollisuuksia parantaa asiakaspalvelua. Erilaisia liiketoimintaosaamisen kehitysmalleja ovat esimerkiksi palvelukonseptien tuoteistaminen ja brändien luominen (brand management) sekä markkinointiosaamisen kehittäminen ja ICT:n (Information and communication technology) eli tietotekniikan kehittäminen. Liiketoimintaosaamisen tehtävänä on siis luoda lisäarvoa tarjottaviin palvelutuotteisiin sekä huomioida paremmin asiakkaiden tarpeet. (Finnsight 2015, 2006.)

2.5 Koulutuspalveluvienti Suomessa

Koulutuspalveluviennin kuvauksessa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että termillä ”koulutuspalveluvienti” ei tarkoiteta vain opetuspalvelujen vientiä. Sen lisäksi termiin kuuluu myös muut koulutukseen liittyvät alat, kuten oppimisen ja koulutuksen teknologiset ratkaisut sekä konsultointipalvelut. (Koulutusvientistrategia 2010.) Erittäin tärkeää on myös ymmärtää se, että vaikka vienti viittaakin palvelun myymiseen joko yksityishenkilöille, yksityisen tai julkisen sektorin edustajille tai järjestöille, jotka ovat ulkomailla, ei se tarkoita sitä, että itse koulutuksen on tapahduttava ulkomailla. Vienti on vientiä silloinkin, jos tilaus- tai muu koulutus järjestetään Suomessa asiakkaan tai maksajan ollessa kuitenkin ulkomaa-

lainen. (Koulutusvientistrategia 2010.) Kansantaloudellisesti ajateltuna tuloja koulutusmaksujen lisäksi ovat kaikki se, mitä ulkomaalainen kuluttaa Suomessa.

Koulutusvientistrategian mukaan kaikki seuraavat osa-alueet voidaan luetella koulutusviennin osiksi:

- täydennyskoulutus
- tilauskoulutus
- ulkomaisten opiskelijoiden kouluttaminen Suomessa
- yksittäisten kurssien vienti
- konsultointipalvelut opetussektorilla, kehitysyhteistyöprojekteissa tai niiden ulkopuolella
- henkilöstökoulutus ja ratkaisut suomalaisille kv-yrityksille
- koulutusteknologioiden vienti (modernit oppimisympäristöt, oppimispelit, sosiaalinen media ja langattomat ratkaisut)
- sisältötuotanto (oppikirjat ja opetusmateriaalit)
- seminaarit, konferenssit ja oppimistapahtumat
- koulutuksen tutkimus- ja arviointipalvelut
- oppilaitos- ja leikkikenttäinfrastruktuuri.

Täten esimerkiksi vaihto-opiskelu ei ole osana koulutusvientiä, vaan se on osa kansainvälistymistä, josta ei tuottoa synny. Tuottamattomiin toimiin liittyy myös kaksoistutkinnot sekä EU-rahoituksella toimivat hankkeet. Näin ollen koulutuspalveluvientiä voidaan kuvailla aina tuloshakuisesti liiketoiminnaksi. (Saarinen 2010.)

kohdassa 2.13 on mainittu Suomen koulutuksella olevan ongelmia kansainvälisyydessä, se on toistaiseksi liian vähäistä verrattuna moniin muihin pieniin tiedemaihin. Opetusministeriön kansainvälistymisstrategiassa on mainittu, että on kehityttävä siihen suuntaan, jossa pyritään lisäämään rutkasti opiskelijoiden, tutkijoiden ja opettajien liikkuvuutta, mutta se on vaikeaa ilman tunnettavuutta.

Suomen koulutuksen tunnettavuutta pyrkii lisäämään CIMO (kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön asiantuntija- ja palveluorganisaatio) ja Opetusministeriö.

CIMO on kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus. CIMO on pyrkinyt lisäämään Suomen koulutusjärjestelmän tunnettavuutta muun muassa järjestämällä korkeakoulutusta esitteleviä seminaareja asiantuntijoille, sekä helpottaa kontaktien luomista kansainvälisten konferenssien yhteydessä. Opetusministeriö on puolestaan ollut useilla lähetystöjen järjestämällä seminaareilla mukana. Sekä CIMO, että opetusministeriö ovat tuottaneet esitysmateriaaleja alan lehtiin ulkomailla. Lisäksi CIMO on luonut suomalaisesta korkeakoulutuksesta kertovia esitteitä. PISA-tulokset ovat tuoneet Suomeen monia vierailevia asiantuntijoita. Vierailevat asiantuntijat ovat myös erittäin tärkeässä roolissa Suomen koulutusjärjestelmän tunnettavuuden lisäämisessä. (Koulutusvientistrategia 2010.)

Vieraskielinen opetus tukee ulkomaalaisten opiskelijoiden saapumista opiskelemaan Suomeen. Suomen vieraskielisen opetuksen tarjonta on suhteellisen laaja sillä vuonna 2008 korkeakouluissa oli tarjolla 171 vieraskielistä maisteriohjelmaa, 21 tohtorikoulutusohjelmaa ja 83 bachelor- (tradenomi)koulutusohjelmaa. Suurimmat ryhmät ulkomaalaisista tutkimusopiskelijoista muodostuvat kiinalaisista, venäläisistä ja virolaisista opiskelijoista. (Koulutusvientistrategia 2010.)

Suomen kilpailukykyinen koulutusjärjestelmä sekä PISA-tutkimukset ovat synnyttäneet paljon kansainvälistä mielenkiintoa Suomalaista koulutusjärjestelmää kohtaan. Tämä on luonut huomattavaa kysyntää, johon ei ole toistaiseksi kyetty vastaamaan. (Saarinen 2010.) Opetusministeriön koulutusvientistrategian mukaan Suomen ongelmana ovat vähäiset resurssit sekä lainsäädäntö, jotka rajoittavat korkeakoulujen toimintaa. Vaikka Suomi onkin niittänyt mainetta koulutuksen saralla, valmiita tuotteita ei ole tarjolla tai niitä ei ole tunnustettu. Lahden ammattikorkeakoulun Focus on Finland koulutusohjelma onnistuikin siinä mielessä hyödyntämään kansainvälistä kysyntää, sillä se on täysin valmis ja räätälöity koulutuspaketti. Koulutuskauppa on opetusministeriön mukaan kuitenkin kasvava markkina-alue, mikä luokittelee koulutusviennille paljon mahdollisuuksia kaikista ongelmista ja haasteista huolimatta.

2.5.1 Koulutusvientiä koskevat strategiset linjaukset

”Suomi yksi maailman johtavista koulutukseen ja koulutusjärjestelmän laatuun perustuvista talouksista”-tavoitteen saavuttamiseksi opetusministeriön koulutusvienti-strategia mainitsee monia kohteita, joihin pitää kiinnittää huomiota. Koulutusviennin edistämiseksi pitää muistaa:

- Korkeakoulujen keskeinen rooli, sillä heillä on tarvittavaa asiantuntijuutta sekä ne omaavat suuren vientipotentiaalin.
- Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön tehostaminen on tärkeää.
- Alalle on rakennettava yritysklusteri tehostamaan yhteistoimintaa sekä etsimään uusia liiketoimintamahdollisuuksia.
- Kotimarkkinat on pidettävä toimivina koulutusviennin edistämiseksi.
- Koulutusvientiä ei saa vahvistaa pelkästään omana osana, vaan osana muiden alojen vientiä.
- Vienti pitää jatkossa kohdentaa markkinatutkimusten pohjalta valittaville alueille, mikä tekee kansainvälistymisen tavoitteelliseksi.
- Asiakkaille tarjottaviin eri osaamisia yhdistävien kokonaisratkaisuihin on kiinnitettävä huomiota.
- Laatu vientituotteissa on pidettävänä korkeana ja se on myös kyettävä osoittamaan.

Klusterin toiminta- ja rakentamiskustannukset sekä rahoitus, joka on suunnattu korkeakoulujen vientitoiminnan käynnistämiseen, tulevat olemaan merkittävimmät kustannuserät. (Koulutusvienti-strategia 2010.)

2.5.2 Suomalaisen koulutuspalveluviennin edut ja haasteet kansainvälisessä kilpailussa

Suomella on paljon etuja koulutuspalveluvientiä koskien, mutta niin on myös haasteita. Seuraavan SWOT-analyysin avulla pyritään selvittämään vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet sekä uhat.

TAULUKKO 4. Suomen koulutusviennin SWOT-analyysi (Koulutusvientistrategia 2010)

	POSITIIVISTA	NEGATIIVISTA
S I S Ä I S E T	<u>Vahvuudet</u> <ul style="list-style-type: none"> ➤ koulutusjärjestelmän kilpailukyky ➤ Pisa-tulokset => hyvä maine ➤ myös toimijoilla on hyvä maine ➤ yhteinen tahtotila ➤ joustava hallinto ➤ englanninkielinen opetus korkeakouluissa 	<u>Heikkoudet</u> <ul style="list-style-type: none"> ➤ liiketoimintaosaamisen puutteet ➤ kansallisten tukimuotojen hajanaisuus ➤ lainsäädännön rajoitukset korkeakouluille ➤ asiantuntijoiden irrottaminen kansallisista tehtävistä vaikeaa ➤ suomalaiset toimijat pieniä
U L K O I S E T	<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kasvavat markkinat ja monien maiden panostus koulutuksen kehittämiseen ➤ korkeakoulujen maksullinen toiminta ➤ kv. opiskelijoiden tukipalvelut ➤ Suomen innovaatioympäristö 	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vahvat kilpailijat ➤ yhteistyön haasteet ➤ laadunhallinnan puutteet ➤ vientihankkeiden mahdollinen epäonnistuminen uhkana Suomen maineelle

Aikaisemmin mainittujen PISA -tuloksien ja verrattain hyvän koulutusjärjestelmän lisäksi Suomen koulutuspalveluviennissä on opetusministeriön koulutusvientistrategian mukaan monia muitakin etuja kansainvälisessä kilpailussa. Itse koulutusjärjestelmää pidetään hyvänä muun muassa, koska se on avoin ja tasalaatuinen kaikille, opettajat ovat osaavia, ammatillinen koulutus on voimakkaasti yhteydessä työelämään, koulutuksessa on pitkäjänteinen kehitystyö sekä innovatiivinen uudistustyö. Vaikka maailmalla on toimintaa samoilla osa-alueilla, nimenomaan monilla suomalaisilla toimintamalleilla on kansainvälistä kysyntää. Näitä ovat

muun muassa erityisopetuksen organisointi, opettajien täydennyskoulutusjärjestelmä ja oppilashuolto. (Koulutusvientistrategia 2010.)

Suomalaisia korkeakouluja ei löydy maailman parhaimpien joukosta, eivätkä ne ole niittäneet mainetta samalla tavalla kuin suomalainen peruskoulutus.

Kaikkesta tästä huolimatta kilpailukykyvertailussa Suomi nousee innovaatiojohtajiin, sillä suomalaiset korkeakoulut ovat menestyneet hyvin kansainvälisessä korkeakoulujen vertailussa. Vertailut ovat painottaneet koulutuksen tehokkuutta, kattavuutta, saavuttavuutta ja yritysysteistyötä. Kaikki painopisteet ovat sellaisia, joissa Suomi on menestynyt hyvin. Tämän lisäksi Suomen panostus tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä yksityisesti että julkisesti on maailman huippuluokkaa. (Koulutusvientistrategia 2010.)

Kiinnostus suomalaisia korkeakoulututkintoja kohtaan on lisääntynyt niissä kehitysmaissa ja nousevissa talouksissa, joissa korkeakoulukapasiteetti on laajentumassa. Syitä tähän on kaksi: Suomi on kytkeytynyt EU:n rakenteisiin ja sillä on aktiivinen rooli Bolognan prosessissa. (Koulutusvientistrategia 2010.) Bolognan prosessi on julistus, joka solmittiin Bolognassa, Pohjois-Italiassa. Julistuksen perimmäisenä tavoitteena oli synnyttää yhteinen eurooppalainen korkeakoulualue vuoteen 2010 mennessä. Tällä pyrittiin lisäämään vetovoimaa sekä kilpailukykyä muihin maanosiin verrattuna. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010.) Näiden kahden syyn ansiosta Suomen tutkinnot ovat vertailukelpoisia, tunnettuja ja ne tunnustetaan useiden maiden työmarkkinoilla (Koulutusvientistrategia 2010).

Monien etujen lisäksi Suomella on myös haasteita koulutuspalveluviennissä. Koulutusvientistrategian mukaan Suomessa on resurssipula. Suomessa toimijat ovat verrattain pieniä ja asiantuntijoita suhteellisen vähän. Isoissa kansainvälisissä hankkeissa tarvitaan monentyyppistä osaamista. Tätä on vaikea tarjota ilman tehokasta yhteistyötä ja verkostoa. Jotta verkostoitumista voitaisiin vahvistaa, tarvittaisiin siihen kokeneita asiantuntijoita, jotka voisivat siirtää osaamistaan yrittäjille. Koska asiantuntijoita on vähän, on myös vähemmän apua ja osaamista tarjolla yrityksille, mikä puolestaan vaikeuttaa huomattavasti verkostoitumista ja järkevää yhteistyötä.

Koulutusvientistrategian mukaan monilla toimijoilla on vientipotentiaalia, mutta riittämättömät resurssit esimerkiksi palveluiden kehittämiseen, testaamiseen ja pilotointiin. Resurssipula estää heitä toimimasta kansainvälisillä markkinoilla. Ilman investointeja ja tukia koulutuspalveluvientiin on vaikea kehittää kansainvälisyyttä. Tähän on kuitenkin otettu pieniä kehitysaskelia esimerkiksi EU:n tukien ja maailmanpankin rahoitushankkeiden myötä.

Yhtenä haasteena on myös tuotteistaminen, kuten kohdassa 2.5 on mainittu. Vaikka suomalainen koulutus on arvostettua ja siitä on muodostunut hyvä kansainvälinen brändi, sitä ei ole osattu hyödyntää. Valmiita koulutusohjelmia ei liiemmin ole.

Koulutusvientistrategian mukaan maksullisessa koulutuksessa on nyt menossa kokeilu, joka kestää viisi vuotta, vuoteen 2014 asti. Kokeilussa ETA-alueen (Euroopan talousalueen maat) ulkopuolisilta kansalaisilta peritään maksua koulutuksesta. Kokeilulla pyritään ottamaan selvää millaisia vaikutuksia maksullisuudella on opiskelijavirtoihin, vieraskielisen opetuksen laatuun, suomalaisen korkeakoulun vetovoimaan ja korkeakoulujen kansainvälistymiseen. Kokeilun aikana yliopistot ja ammattikorkeakoulut voivat periä lukukausimaksuja. Yliopistojen maksujen suuruus säädetään opetusministeriön asetuksella, kun taas ammattikorkeakouluilla on oma päätösvalta maksun suuruuteen. Korkeakoulut eivät ole kovin avoimin mielin suhtautuneet kokeiluun. Korkeakoulujen mielestä koulutusviennin lainsäädäntö on rajoittavaa, mikä estää kokeilun käynnistämisen tarpeeksi laajassa mitassa. Toiveena on ollut, että koulutusviennin tukimuotoja kehitetään, jotta kokeilun käynnistyksen laajentaminen olisi helpompaa. Tätä kokeilua lukuun ottamatta lainsäädäntö rajoittaa koulutuksen myyntiä. Monissa muissa koulutuspalveluvientimaissa nimenomaan lukukausimaksut ovat suurin tulojenlähde. Maksullista täydennyskoulutusta voidaan kuitenkin järjestää, siitä lisää luvussa 2.5.3.

Monilla oppilaitoksilla on myös mahdollisuus kehittää tuotteitaan täysin muiden rahoituksella, mikä ei jätä oppilaitoksille taloudellisia riskejä. Koulutusvientistrategiassa on mainittu tämän sallivan kehitettyjen tuotteiden/koulutusohjelmien antamisen muille lähes ilmaiseksi. Löysät yritysrahoituksen ehdot ja kaupallisen osaamisen puute ovat haasteita koulutuspalveluviennille.

2.5.3 Koulutusviennin nykytilanne ja kilpailu

Palvelukaupan arvioidaan olevan noin 60 prosentin luokkaa koko maailman tuotannosta ja noin 20 prosenttia koko maailman kaupasta, josta koulutuspalvelujen osuus on noin 3-4 prosenttia. Vuonna 2008 maailmassa oli noin kolme miljoonaa liikkuvaa opiskelijaa ja suurin osa koulutuspalvelujen myynnistä koostui tutkintoon johtavien koulutuksien myynnistä. Kevyinkin arvio on, että vuonna 2025 liikkuvia opiskelijoita tulee olemaan vähintään kahdeksan miljoonaa. (Koulutusvientistrategia 2010.) Vuonna 2008 Suomen koko palveluviennistä, koulutuksen osuus oli vain 0,25 prosenttia (neljä miljoonaa euroa). Todellisuudessa koulutusviennin osuus on melkoisesti suurempi, sillä yllä mainittu summa on vain yritysten tekemää koulutusvientiä eikä se sisällä muun muassa opetusteknologiaa eikä teknologian ohessa myytyä koulutusta. Se ei myöskään sisällä liikkeenjohdon konsultointia eikä korkeakoulujen toimintaa. Muut toiminnat on tilastoitu muun muassa teknisten ja muiden palveluiden kategorioihin.

Koulutusvientistrategian mukaan ulkomailla, etenkin koulutusviennin suurimmissa maissa kuten Uudessa-Seelannissa, Isossa-Britanniassa, Australiassa ja Yhdysvalloissa koulut saavat suurimman osan koulutusviennin tuloistaan yksittäisten opiskelijoiden lukukausimaksuista. Suomessa ei ole peritty lukukausimaksuja eikä toistaiseksi tulla perimään uuden yliopistolain (8§) mukaan, joka on tullut voimaan vuoden 2010 alussa. Maksullista täydennyskoulutusta voidaan kuitenkin järjestää vapaasti, kunhan perittävät maksut vähintäänkin kattavat koulutuksesta syntyneet menot. Focus on Finland koulutusohjelma oli nimenomaan edellä mainittua maksullista täydennyskoulutusta.

Kilpailussa on otettava huomioon kysyntä sekä sen maan vauraus, johon koulutuspalveluvientiä suunnitellaan. Rikkaissa maissa on jo valmiiksi korkeatasoinen kilpailu, vaikka kysyntää ulkomaalaista koulutusta kohtaan olisikin. Näissä maissa on silloin tärkeitä omata hyvät ja luotettavat yhteistyökumppanit. Kehittyvissä maissa käyttäjät ja asiakkaat useimmiten eivät ole samaa organisaatiota. Näissä maissa käyttäjän ja asiakkaan lisäksi on olemassa kolmas taho, joka on rahoittaja. Tällaisissa tapauksissa koulutusviennillä on omat haasteensa, kuten markkinointi ja tuotteistaminen. Koulutusvientiä suunnitellessa kehittyville markkinoille on

huomioitava, että ensiksi on tultava aina asiakkaan tarve. Opetus- ja kulttuuriministeriön nykyisten kokemusten mukaan voidaan päätellä, että potentiaalisimmat alueet koulutuspalveluviennin kannalta ovat Kaakkois-Aasiassa ja Persianlahden vauraissa valtioissa.

Kilpailu koulutusviennistä Euroopassa on kovaa. Viisi suurinta eurooppalaista koulutusvientimaata ovat Saksa, Ranska, Hollanti, Espanja ja Iso-Britannia, joista jälkimmäinen on myös yksi maailman suurimmista koulutuspalvelujen viejistä (Kelo 2008). Kelon mukaan Isossa-Britanniassa noin 65 prosenttia 145 ammattikorkeakoulusta omaa koulutuspalveluvientiä. Iso-Britannian tärkeimpinä kohdemaina ovat Kiina, Intia, Singapore, Malesia ja Hong Kong. Näihin maihin kohdistuu 60 prosenttia Iso-Britannian kaikesta koulutusviennistä. British Councilin vuoden 2007 arvion mukaan Isossa-Britanniassa oli 246 000 koulutusvientioiskelijaa (Kelo 2008.) Ranskassa on 102 korkeakoulua. Näistä, 24 koulua omaa koulutusvientiä ja ylivoimaisesti tärkeimpänä vientikohteena toimii Pohjois-Afrikka (noin 58 prosenttia kokonaisviennistä.) Saksan tärkeimpinä kohdemaina toimivat, Kiina, Egypti ja Jordania. Lukuvuoden 08/09 koulutusvientioiskelijoiden määrän arveltiin Kelon mukaan olevan noin 16 000. Tärkeitä viejiä ovat myös Hollanti ja Espanja. Isossa-Britanniassa, Saksassa ja Ranskassa hallitus tukee rahallisesti koulutusvientiä.

Yhteisinä trendeinä suurimmissa Eurooppalaisissa koulutusvienninmaissa näyttäisi olevan vientialueet, joihin on siteitä historiallisesti ja kielellisesti. E-learningin (verkkokurssien) ja blended-learningin (opetusta, jossa osa tapahtuu kotimaassa ja osa etäopiskeluna tai ulkomailla) suosio kasvaa. Toinen kiistämätön trendi on, että koulutusvienti sekä sen arvo kasvaa. (Baashir 2007.) Tämä on huomattavissa opiskelijoiden ja opettajien lisääntyneestä liikkuvuudesta. Koulutuksen suurimpina viejinä toimivat muutamat OECD:n maat (edellä mainitut Euroopan maat sekä Australia, USA ja Uusi-Seelanti) ja sitä myydään eniten Aasiaan, Lähi-itään ja Karibian maihin. Euroopan maat ovat suunnanneet paljon koulutusvientiä Aasiaan, kun taas USA on jo sijaintinsa myötä suunnannut palvelujaan paljon Karibian maihin.

3 CASE: FOCUS ON FINLAND

Tässä luvussa tutustutaan Lahden ammattikorkeakoulun ulkomaille myytyyn koulutuspalveluun. Kappaleen lopussa tehdään pieni yhteenveto toteutuneesta hankkeesta sekä esitetään kehitysehdotukset.

3.1 Focus on Finland -pilottihanke

Focus on Finland koulutusohjelma on Lahden ammattikorkeakoulun järjestämä koulutusviennin pilottihanke. Hankkeen tavoitteena oli koulutusvientistrategian mukaisesti parantaa kansainvälisyyttä, josta lisää luvussa 3.2. Koulutusohjelma suunnattiin intialaisen Manav Rachna International Universityn (MRIU) opiskelijoille. Opiskelijoita saapui yhdeksän ja heidän mukanaan yksi vastuuopettaja. Keväällä 2010 Lamkin tekniikan laitoksella vieraili noin kolmen viikon ajan MRIUsta saapunut opiskelijaryhmä. Sosiaali-, terveystieteiden- ja liikunta-alalla on myös puhuttu samanlaisesta ohjelmasta. Nämä toimivat tämän pilottihankkeen taustana. Focus on Finland koulutusohjelma on testausta konseptin luomista varten.

Focus on Finland ohjelma kesti noin kolme kuukautta sisältäen yhden periodin opiskelua Lahden ammattikorkeakoulussa. Ohjelma sisälsi neljä kurssia, jotka sovittiin koulujen kesken etukäteen. Kurkseista kaksi oli integroitua kursseja, tarkoittaen, että kurssit olivat Lamkin tutkintoon johtavien koulutuksien ammatillisia opintoja ja yksi kurssi oli puolestaan räätälöity MRIUn toiveiden mukaisesti. Kurssien lisäksi opiskelijat jaettiin neljään ryhmään, joissa he tekivät projektityön lähiseudun yrityksille, yrityksen toiveiden mukaisesti. Projektityö oli yksi kurseista.

Kurssien kautta opiskelijoille pyrittiin opettamaan kaupankäyntiä pohjoismaiden tapaan ja antamaan kuvaa eurooppalaisesta ajattelutavasta. Projektitöiden tavoitteena oli antaa opiskelijoille kosketus oikean työelämän mahdollisiin tehtäviin. Yrityksille puolestaan yritettiin antaa mahdollisuus hyödyntää Intialaisten opiskelijoiden tietämystä, selvittämällä esimerkiksi tiettyjen Intian alueiden resurssit ja markkinat sekä etsiä mahdollisia alihankkijoita. Yhteistyöprojektien teko yritysten kanssa edesauttaa vahvistamaan ammattikorkeakoulujen työelämäyhteistyötä,

joka on ollut yhtenä painopisteenä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa, kuten kohdassa 2.1.3 mainitaan.

Varsinaisen koulutuksen alussa opiskelijoille tarjottiin myös lyhyt, noin muutamman tunnin kestoinen adaptation to a new culture- tietopaketti, jossa vieraiden mahdollista kulttuurishokkia pyrittiin lievittämään kertomalla suomalaisten kulttuurista ja käyttäytymisestä. Kurssien lisäksi ohjelmaan sisältyi erikseen tukitoimet kuten tutorointi, kyyditykset ja muut käytännönasiat.

3.2 Focus on Finland toteutuksen tarve

Opetusministeriön tavoitteena on kasvattaa koulutusvientä, kuten kohdassa 2.13 on mainittu. Miksi Lamk lähti sitten toteuttamaan tällaista projektia? Opetusministeriön tavoitteena on myös parantaa kansainvälisyyttä lisäämällä opettaja- ja opiskelijavaihtoa. Lamkin yhtenä tavoitteena on olla aidosti kansainvälinen opiskeluympäristö. Pyrkimyksenä on siis nostaa kansainvälisyyttä. Toteuttamalla Focus on Finland koulutusohjelman, Lamk otti askeleen parantaakseen kansainvälisyyttään sekä opetusministeriön tavoitteita. Focus On Finland toi mukanaan opettajan sekä opiskelijoita Intiasta. Koulun käytäville tuotiin uutta kulttuuria ja uusia kanssakäymisen tapoja. Vaihdon myötä luotiin kontakteja sekä koulujen välille, että myös monien eri maiden opiskelijoiden välille. Kaikki tämä on tärkeä osa kansainvälisen ilmapiirin luomisessa, mikä on vahvasti yhteydessä Lamkin tavoitteeseen luoda aidosti kansainvälinen opiskeluympäristö.

Lamk pyrkii kiinteisiin suhteisiin jatkossakin MRIUn kanssa, joilla pyritään kehittämään yhteistyötä ja tekemään koulutusohjelmista opiskelijaystävällisempiä. Focus on Finland ohjelma oli myös kullut kattavaa opetuksen myyntiä ulkomaille, jolloin kyseessä oli koulutusvientä. Jatkossa tavoitteena on myös tehdä koulutusviennistä tuottoisampi. MRIUn tavoitteena oli tarjota opiskelijoilleen ainutlaatuisen mahdollisuuden tutustua vaihdon kautta uuteen kulttuuriin ja Eurooppalaiseen tapaan tehdä kauppaa.

Monet Päijät-Hämeen yrityksistä omaavat jo kontaktit Kiinaan, joka ei ole enää markkina-alueena uusi asia. Focus on Finland koulutusohjelman kohdemaaksi valittiinkin Intia, sillä se on vielä paljon vähemmän tutkittu ja koettu markkina-alue ja se kiinnostaa Päijät-Hämeen aluetta. Tarkoituksena on parantaa lähialueilla toimivien yritysten mahdollisuuksia saada tietoa heitä kiinnostavista markkina-alueesta. MRIU on valittu jo aikaisemmin luotujen kontaktien perusteella sekä sen oivallisen sijainnin takia. MRIU sijaitsee Faridabadissa, joka on noin 20 kilometriä Intian pääkaupungista, Delhistä pohjoiseen.

3.3 Opiskelijat ja Manav Rachna International University

Focus on Finland koulutusohjelma suunnattiin intialaisille opiskelijoille, joilla on jo 1.5 vuotta MBA -opintoja takanaan. Koulutusohjelma sijoittui toisen vuoden jälkimmäiselle puoliskolle MRIUn opintorakenteen mukaan. Kaikilla opiskelijoilla on myös tradenomi – tason opinnot allaan. Tavoitteena oli saada mukaan sellaisia opiskelijoita, joille yritysysteistyö on ennestään tuttua.

Saapuneet opiskelijat ovat Lahden ammattikorkeakoulun partneriyliopistosta Manav Rachna International Universitystä. MRIU sai alkunsa vuonna 1997, jolloin se sai valtiolta toimiluvan. MRIU on rakennettu kampus-tyyliin, johon kuuluu kuusi eri alaa. MRIUn mukaan heidän yliopistoaan määrittelee opiskelijoiden luovuus. Tasaisin väliajoin opiskelijoiden ideoita esitetään luokkahuoneissa, mikä ylläpitää innovaatioympäristöä. MRIU kertoo olevansa kyvykäs ja kokemusta omaava yliopisto, joka pystyy toteuttamaan kaikki opiskeluohjelmansa. MRIU pyrkii kouluttamaan opiskelijoita huomisen päivän tarpeisiin ollen itse täysin tietoinen nykyajan ja tulevaisuuden tarpeista. MRIUn koulutusohjelmat antavat opiskelijoille arvokasta käytännön kokemusta, mikä edistää opiskelijoiden ominaisuuksia ja taitoja, josta MRIUsta valmistuneet tunnetaan. MRIU mainitsee muiksi valteikseen muun muassa:

- koon tarkoittaen kurssien laajaa kirjoa
- johtamisen tarkoittaen yliopiston kykenevän tarjoamaan käytännön esimerkkejä järjestelmällisyydessä, suostuttelutaidoissa ja ryhmätyöskentelyssä
- opiskelijamajoitukset, jotka ovat hinnaltaan edullisia ja korkeatasoisia
- oppimisen ja opettamisen. MRIU sanoo omaavansa laadukkaita perus- ja jatkokoulutusohjelmia, jotka tarjoavat nykyaikaista koulutusta, joka mahdollistaa menestyksekkään elämän ja uran vastavalmistuneille
- maailmanluokan infrastruktuurin, millä yksistään pystytään takaamaan tehokasta opetusta ja oppimista. (Manav Rachna International University 2011.)

KUVA 1. Front of Manav Rachna International University (Manav Rachna International University, 2011)

Kuvasta 1 saa ensi näkemältä käsityksen, että infrastruktuuri on tosiaankin kunnossa. Kampus näyttää valtavalta, futuristiselta ja uudelta, mutta todellisuudessa on vaikea vetää mitään tarkkoja johtopäätöksiä pelkästään kuvan perusteella. Koulutusohjelmaa suunniteltaessa, Lamkista kävi kaksi ohjelmasta päävastuussa olevaa henkilöä tutustumassa MRIUn tiloihin. Todellisuudessa näin hienoksi jäi vain julkisivu. Rakennuksen takana on rakennustyömaa ja itse yliopisto on vielä pahasti rakennusvaiheessa. Opiskelija-asunnot on sisustettu huonosti ja asuinti-

loissa oli puutteita, muun muassa hometta. Yliopisto toki sisälsi urheilutilat, kahvilat, vapaa-ajan tilat, mutta lähiympäristössä ei ole mitään lähellä.

Kuten luvussa 2.2 mainittiin, Intiassa korkeakoulutuksen laadusta vastaa keskiteysti vain yksi hallinnollinen elin. Intian korkeakoululaitos on kuitenkin liian suuri vain yhden elimen hallittavaksi, josta kärsii opetuksen laatu ja opiskelijoiden motivaatio. Samaisesta syystä Intian koulutusjärjestelmä on muuttunut opetukseltaan vain keskinkertaiseksi.

3.4 Focus on Finland koulutusohjelman toteutus

Lamkin vararehtorin Juhani Niemisen vieraillessa Intiassa MRIUssa syntyi ajatus tehdä yhteistyössä vaihto-ohjelma intialaisille opiskelijoille. Sopimuksen myötä alkoi ohjelman suunnittelu Lamkissa. Ohjelman suunnittelussa oli mukana myös opinnäytetyön kirjoittaja. Opiskelijoille lähetettiin ennen saapumistaan tietopaketti. Paketti koski Suomea ja heidän vaihto-ohjelmaa, joka sisälsi englanninkielisen oppaan. Oppaassa kerrottiin kulttuurillisia Aspekteja Suomesta ja suomalaisuudesta. Opas sisälsi myös perusteelliset tiedot Lahdesta ja Lahden ammattikorkeakoulusta. Opas käsitteli selkeästi ja monipuolisesti myös Suomen ilmaston. Lisäksi opiskelijoille lähetettiin Lahden ravintolaopas, Kick-off -päivän ohjelma ja saapumisohjeet sekä ennalta määrättyjen kolmen tutorin yhteystiedot. Yhtenä tutoreista toimi opinnäytetyön kirjoittaja.

Ohjelma toteutettiin yhtenä kolmen kuukauden periodina vuonna 2010. Opiskelijat saapuivat lokakuussa ja palasivat Intiaan joulukuussa. Ohjelman piti alun perin alkaa syyskuussa Lamkin periodiaikataulun mukaan, jolloin oppilaat olisi voitu laittaa samoille kursseille muiden tutkinto-opiskelijoiden kanssa. Oppilaiden saapessa kuitenkin vasta lokakuussa viisuminsaannin ongelmien takia, ohjelma piti räätälöidä heidän aikataulunsa mukaisesti ja kurssit valita uudestaan.

Lähettävän yliopiston eli MRIU:n toiveena oli myös, että vaihto-ohjelma olisi all-inclusive tarkoittaen, että oppilaille järjestettiin myös päivittäinen ruokailu, majotukset, kuljetukset, tutorointi, perehdytys kulttuuriin ja käytännönasiat. Ruokailu

toteutettiin niin, että jokaiselle opiskelijalle ostettiin ateriakortti, johon oli ladattu rahaa sen verran, että se riitti päivittäiseen ruokailuun Lahden ammattikorkeakoulun ruokalassa koko vaihto-ohjelman ajan. Tämän lisäksi opiskelijoille annettiin kahden viikon välein käteistä päivittäisiin ruokaostoksiin. Intialaisista opiskelijoista suurin osa oli kuitenkin kasvisyöjiä. Ongelmaksi muodostui koulun ruokalan vegetaarisen linjan mairittelemattomuus sekä erilaiset ruokailutottumukset, joten monet opiskelijat jättivät päivittäiset ateriansa koululla syömättä. Ateriakortteille ladatut rahat saatiin kuitenkin vaihto-ohjelman lopussa palautettua opiskelijoille.

Opiskelijoiden majoittamisesta Lamk neuvotteli vuokranvälitysyhtiö Forenomin kanssa, sillä Oppilastalot Oy ei majoita alle viisi kuukautta Suomessa olevia opiskelijoita. Forenom ei tarjoa opiskeluasuntoja, vaan heiltä piti vuokrata yksityiset vuokra-asunnot. Asunnot pystyttiin kuitenkin tarjoamaan aivan Lahden ydinkeskustasta. Opiskelijoille vuokrattiin kolme asuntoa ja mukana tullee vastuunopettajalle vuokrattiin erikseen oma asunto. Asumiskustannukset nousivat melko kalliiksi ottaen huomioon, että kaikki asunnot olivat keskustassa, lähellä koulua sekä, että ne eivät olleet opiskelija-asuntoja.

Ennen Focus on Finland opiskelijaryhmää, Lamkin tekniikan laitoksella kävi tutustumassa kolmen viikon ajan noin 15 hengen opiskelijaryhmä MRIUn yliopistosta. Forenom majoitti myös tämän ryhmän. Vierailun jälkeen Forenom totesi, että asunnot olivat jääneet todella likaiseksi. Ratkaisuksi tähän ongelmaan Focus on Finland-ohjelman mukana saapuville intialaisille opiskelijoille luotiin yhteistyössä Forenomin ja Lamkin kanssa vuokrasopimus, missä oli paljon aiempaa tarkemmin mainittu kaikki säännöt ja siivousohjeet. Siivoamatta jättäminen oli suuren sakon uhalla kielletty.

Vaihdon aikana tuli lukuisia valituksia naapureilta liian korkeasta päiväs- ja yöajan melutasosta sekä ruuan hajusta käytävillä. Jo ensimmäisen valituksen jälkeen opiskelijoille pidettiin vakavamielinen puhuttelu, jonka jälkeen valituksia tuli kuitenkin lisää. Toisessa puhuttelussa oppilaille kerrottiin, että asunnonomistaja voi halutessaan purkaa vuokrasopimuksen, mikäli näkee tämän tarpeelliseksi, eikä Lamk tule voimaan tekemään asialle mitään. Oppilaat ottivat uutiset vihdoin va-

kavasti ja tämän jälkeen ei uusia valituksia tullut. Ruokaa tehdessään opiskelijat sanojensa mukaan käyttivät liesituuletinta sekä pitivät ikkunaa auki. Tajuttava on, että intialainen ruoka kulttuurin mukaisesti on erittäin mausteista, mikä aiheuttaa voimakkaammat tuoksut. Kulttuurin perusteella ei kenestäkään voi valituksia tehdä, mutta melutasosta valitukset olivat kuitenkin täysin aiheellisia.

Ennen varsinaista koulutusta, tutorit järjestivät intialaisille opiskelijoille kick-off päivän, jossa opiskelijoiden toiveita kuunnellen tutorit järjestivät pientä ohjelmaa pitkin heidän vaihtojaksoa. Kick-off päivänä tutorit järjestivät opiskelijoille opas-tetun kierroksen Lahdessa, samalla vastailen ilmenneisiin kysymyksiin.

Focus on Finland koulutusohjelma sisälsi neljä kurssia ja ne valittiin MRIUn toiveita kunnioittaen:

Strategic management, kolme opintopistettä.

Strategic managementin kautta yritettiin opiskelijoille kertoa suomalaisesta ja eurooppalaisesta johtamistavasta ja siihen liittyvästä ajattelumaailmasta, sekä luoda ymmärrystä pohjoismaista yrityskulttuuria kohtaan.

Responsible business, viisi opintopistettä.

Responsible business valittiin, koska se käsitteli ympäristönsuojelua, jonka katso-taan olevan Suomessa selvästi Intiaa edellä. Näin ollen opiskelijat saivat arvokasta näkemystä vastuullisesta toiminnasta.

Basic of internationalization, kolme opintopistettä

Basic of internationalization valittiin, koska intialaisten opiskelijoiden tutkintora-kenteeseen kuuluu samanlainen kurssi Intian päässä, näin ollen Suomessa olleet opiskelijat eivät jääneet heidän opetussuunnitelmastaan jälkeen. Kaikki kurssit sisälsivät ryhmätöitä.

Osana vaihto-ohjelmaa, intialaisten opiskelijoiden oli tehtävä projektityöt suomalaisille yrityksille. Projektityöt toimivat neljäntenä kurssina. Yhteistyöhön suostuivat neljä yritystä. Opinnäytetyön ollessa julkinen, ei voida julkaista yritysten nimiä eikä tarkkoja tunnistamistietoja. Alla on kuitenkin mainittu yrityksen ala ja projektintyön luonne:

YRITYS 1 /suunnittelutoimisto

Projektin tavoitteena oli tehdä selvitys tunnelien ja maanalaisten muiden rakennelmien suunnittelumarkkinoista ja keskeisistä toimijoista.

YRITYS 2/ sisustusalan toimija

Projektin tavoitteena oli tehdä selvitys huonekalujen metalliosien valmistuksesta ja potentiaalisista alihankintakanavista.

YRITYS 3/ puualan toimija

Projektin tavoitteena oli tehdä markkinatutkimus maan länsi- ja pohjoisosia koskien.

YRITYS 4/ teknologiayritys

Projektin tavoitteena oli selvittää Suomi-Intia – verotussopimuksen vaikutukset yritysmuodon valintaan, kun halutaan optimoida yrityksen verotusta.

3.5 Arvio Focus on Finland koulutusohjelman onnistumisesta

Opiskelijoiden tyytyväisyyttä vaihto-ohjelmaa kohtaan sekä heidän tietoisuuttaan Lamkista ja Suomesta pyrittiin arvioimaan tekemällä heille kaksi englanninkielistä henkilöhaastattelua (liite 1 ja liite 2). Sähköisen Webropol-haastattelun sijasta päädyttiin henkilöhaastatteluihin, sillä Webropolin käyttö olisi edellyttänyt opiskelijoiden ja haastattelijan perehdyttämistä kyseiseen ohjelmaan. Perinteinen hen-

kilöhaastattelu osoittautui helpommaksi ja luontevammaksi vaihtoehdoksi. Ensimmäinen haastattelu suoritettiin heidän vaihtonsa alussa ja toinen lopussa. Kaksi haastattelua tehtiin, jotta saataisiin selville, mitä he ovat oppineet ja miten heidän näkemyksensä Suomea kohtaan ovat muuttuneet vaihdon aikana. Ensimmäiseen haastatteluun vastasi yhdeksän opiskelijaa ja toiseen kahdeksan. Ensimmäisellä haastattelulla (liite 1) pyrittiin selvittämään:

- Onko opiskelijoilla ollut aikaisempaa kokemusta muista kulttuureista tai vaihdosta?
- Oliko opiskelijoilla muita vaihtoehtoja vaihdon suhteen kuin Suomi ja jos oli, niin miksi he valitsivat Suomen?
- Mistä ja mitä opiskelijat kuuluivat tästä ohjelmasta?
- Mitä muuta informaatiota opiskelijat olisivat halunneet saada lisää ennen Suomeen tuloa?
- Mitkä ovat opiskelijoiden odotukset ja tavoitteet koskien vaihto-ohjelmaa?
- Mitä eroja he odottavat olevan intialaisessa ja suomalaisessa opetustavassa? Ovatko he käyttäneet esimerkiksi e-learning platformia ennen?
- Mitä he tietävät suomalaisesta yritysmaailmasta?
- Olivatko he keränneet tietoa kulttuurieroista ja jos olivat, niin miten tietoisia he ovat kulttuurieroista Suomen ja Intian välillä?
- Jokaista kurssia koskien heiltä pyrittiin saamaan selville tietämystä opetuksesta aiheesta. Esimerkiksi Strategic management kurssia koskien, heiltä kysyttiin: mitä on strategia heidän mielestä.

Ensimmäisessä haastattelussa selvisi, että yksikään Suomeen saapuneista intialaisista opiskelijoista ei ole ollut vaihdossa aikaisemmin ja heidän omien sanojensa mukaan kukaan ei ole ollut ennen suorassa kosketuksessa muihin kulttuureihin. Opiskelijoilla oli mahdollisuutena lähteä vaihtoon myös Saksaan tai Uuteen Seelantiin. Kysyttäessä miksi opiskelijat valitsivat Suomen, vastauksiksi saatiin muun muassa:

- Suomi on kauniimpi ja tiukka lakien ja sääntöjen kanssa.
- Halu tutustua suomalaiseen yritysmaailmaan.
- Suomi on kuuluisa arkkitehtuuristaan ja meidän perheyrittys on rakennus-
alalla.
- Valitsimme Suomen sen globaalin linkin takia.
- Suomi on kehittyvä maa ja sillä on paljon työpaikkoja tarjottavana ulko-
maalaisille.
- Valitsimme Suomen sen korkean opetustason takia ja Lahden ammattikor-
keakoulun yhteistyöverkoston takia.
- Suomi on turvallisempi kuin muut maat.

Tärkeätä on mainita tässä vaiheessa, että vähitellen kävi selville opiskelijoiden todellinen tavoite koskien tätä vaihto-ohjelmaa. Heti ensimmäisessä kyselyssä kävi selville, että opiskelijoiden Suomeen saapumisen päämääränä on saada työpaikka Suomesta tai Euroopasta. Arkipäivän keskusteluissa ja yritysvierailuilla tämä päämäärä vahvistui, sillä jokainen opiskelija kysyi tasaisin väliajoin mahdollisuuksista saada töitä Suomesta. Opiskelijat pyysivät tutoreita laatimaan listan paikallisista yrityksistä ja kontaktihenkilöistä, joilta voisi kysellä töitä. Tämä on tärkeä huomio, sillä se vaikutti oppilaiden kaikkeen tekemiseen.

Turvallisuuteen, sääntöjen noudattamiseen ja rauhallisuuteen opiskelijat kiinnittivät erittäin paljon huomiota vaihto-ohjelmansa aikana, sillä sen he mainitsivat yhtenä isoimmista eroista Intian ja Suomen välillä useimpaan otteeseen.

Jotta tiedettäisiin mitä Lamkista puhutaan MRIU:ssa, kysyttiin opiskelijoilta mitä ja miten he kuuluivat tästä vaihto-ohjelmasta. Kaikki opiskelijat mainitsivat kuulleensa ohjelmasta heidän yliopiston kautta. Vaihto-ohjelman edetessä saatiin selville, että opiskelijoille oli MRIUn päässä luvattu melko varma harjoittelupaikka ja sen jälkeen työpaikka Suomesta. Focus on Finland koulutusohjelman suunnittelijoiden vieraillessa MRIUssa opiskelijoille kerrottiin hyvin selkeästi, että työpaikkaa heidän ei kannata miettiä, sillä sen saaminen on hyvin epätodennäköistä. Lisäksi opiskelijoille luennoi eräs intialainen opettaja, joka on asunut ennen Suomessa. Hän vahvisti, että työpaikkaa oppilaiden ei kannata lähteä tavoittelemaan.

Näin ollen on tärkeätä selvittää MRIUn motiiveja, miksi luvata opiskelijoille sel- laista, mikä todellisuudessa on hyvin epävarmaa? Koulutusohjelma on Intian päässä MRIUn markkinoima. Lähettämällä opiskelijoita ulkomaille koulun kansainvälisyys nousee ja sitä pystytään markkinoimaan konkreettisin esimerkein. Kansainvälisyyden noustessa kysyntäkin nousee. Opiskelijoiden lähettäminen ulkomaille maksaa, joten MRIUn on markkinoitava opiskelijoiden vanhemmille kyseistä ohjelmaa. Lupaamalla harjoittelupaikkaa/työpaikkaa ulkomailta, ohjel- man myyminen on selvästi helpompaa. Näin ollen työpaikan lupaaminen lisää MRIUn tuloja.

Edellisellä kysymyksellä pyrittiin myös saamaan selville, miten Lamk voisi jat- kossa parantaa markkinointiaan ja mihin asioihin kannattaisi kiinnittää huomiota opiskelijan kannalta ohjelmaa myydessä. Tähän kysymykseen ei kuitenkaan saatu mitään tarkkaa vastausta. Tosin erittäin tärkeä huomio on sekin, että jatkossa pitää antaa selkeämpi kuva siitä, että työ- tai harjoittelupaikka ei ole itsestäänselvyys Suomessa. Lisäksi työpaikan saaminen ei ole riippuvainen Lamkista, vaan yrityk- sistä, joihin he tekevät projekteja. Työpaikan eteen on tehtävä kovasti töitä ja pro- jektia toteuttaessaan näytettävä parhaimmat puolensa.

Pyrkimyksenä on että jatkossa pystyttäisiin antamaan vaihtoon saapuville opiske- lijoille mahdollisimman tarkkaa tietoa Suomesta ja koulutusohjelmasta. Siksi opiskelijoilta kysyttiin mitä lisätietoa he olisivat kaivanneet ennen saapumistaan Suomeen. Tietoa haluttiin lisää muun muassa Suomen kulttuurista sekä suomalai- sesta käyttäytymisestä, säästä, Lahden ammattikorkeakoulusta, ympäristöstä sekä laista. Eräs opiskelija olisi kaivannut lisätietoa siitä, miten he ovat yhteydessä su- kulaisiinsa Intian päässä. Näistä asioista on mainittu muun muassa oppaassa, joka lähetettiin opiskelijoille ennen heidän saapumistaan. Kulttuurista kerrottiin myös luennoilla, joita koulutusohjelman suunnittelijat, sekä Suomessa asunut opettaja pitivät Intiassa. Tästä käy ilmi koulutusohjelmaan osallistuneiden opiskelijoiden passiivisuus, sillä tietoa on tarjottu monessa eri muodossa. Passiivisuudesta kertoo myös eräs ensimmäisen haastattelun kysymys, jossa opiskelijoilta kysyttiin kerä- sivätkö oppilaat omatahtoisesti informaatiota Intian ja Suomen kulttuurieroja kos- kien. Vain yksi opiskelija sanoi keränneensä lisää tietoa koskien ruokaa, kulttuuria ja suomalaisten käyttäytymispiirteitä.

Toisessa haastattelussa kysyttiin oliko ohjelman aikana ilmennyt joitain yllätyksiä, mistä he olisivat halunneet tietää ennen Suomeen saapumistaan. Kolmen kauden vaihdon jälkeen heidän oletettiin omaavan tarpeeksi kokemusta vastataksseen tähän kysymykseen. Vastauksista ilmeni, että yllätyksenä tuli Suomen kylmyys ja korkea elintaso. Kulttuurin ja ympäristön lisäksi oppilaat olisivat kaivaneet enemmän tietoa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä, ja siitä onko heillä yhdistettyjä kursseja suomalaisten opiskelijoiden kanssa, vai onko heillä omat kurssinsa. Eräs opiskelija mainitsi täytenä yllätyksenä sen, että suomalaiset viihtyvät omissa oloissaan niin paljon ja että naapurit eivät pidä metelistä eikä järjestetyistä juhlista. Etukäteen lähetetyssä oppaassa ja annetuissa luennoissa kerrottiin ilmastosta, koulutuksesta ja kulttuurista melko tarkasti. Heille kerrottiin myös miten heidän koulutus järjestetään. Räättälöinnin vuoksi ohjelma kuitenkin muuttui hieman kerrotusta.

Opiskelijoilta kysyttiin myös, mitkä heidän mielestä olivat suurimpia kulttuurieroja Suomen ja Intian välillä ja oliko heillä ongelmia kulttuurierojen kanssa. Tällä kysymyksellä pyrittiin saamaan selville, mistä kulttuurisista eroista olisi hyvä kertoa tarkemmin, jotta sopeutuminen olisi helpompaa. Vastanneista kahdeksan sanoi suurimman kulttuurillisen eron olevan siinä, että suomalaiset ovat ujoja ja viihtyvät omissa oloissaan, kun taas Intiassa kaikki on päinvastoin. Tämä aiheutti kommunikoinnissa ongelmia. Yksi opiskelija sanoi suurimman eron olevan siinä, että suomalaiset noudattavat sääntöjä ja lakeja. Jatkossa olisi hyvä kertoa tarkemmin varsinkin siitä, että ihmiset Suomessa, enemmän tai vähemmän viihtyvät omissa oloissaan ja keskustelun avausta tuntemattoman kanssa voidaan pitää outona.

Toisessa haastattelussa kysyttiin, vastasiko vaihto-ohjelma heidän tavoitteita ja odotuksia. Neljä opiskelijaa vastasi, että ohjelma vastasi heidän odotuksiaan. Muut vastasivat, että ohjelma vastasi lähes täysin heidän odotuksiaan, sillä he saivat melkein kaiken sen, jota odottivatkin. Kaikki kertoivat saaneensa paljon kokemusta vaihdosta.

Opiskelijoilta kysyttiin mitä eroja he odottavat olevan intialaisissa ja suomalaisissa opetusmetodeissa, ovatko he esimerkiksi käyttäneet verkkopohjaista opetus-

alustaa (reppua Lamkin tapauksessa). Lähes kaikki uskoivat ohjelman alussa Suomen opetuksen olevan enemmän käytännönläheistä, kun taas Intiassa painotetaan enemmän teoriaa. Muutama opiskelija uskoi suomalaisten opiskelutapojen olevan kehittyneempiä kuin Intiassa, mutta liiemmin selittämättä miksi. Muutaman opiskelijan odotusten mukaan opetustavoissa ei ole eroja. Puolet vastanneista sanoi olevansa tottuneita käyttämään verkkopohjaista oppimisalustaa, kun taas toiselle osalle verkkopohjainen opiskelu on tuntematonta.

Toisessa haastattelussa kysyttiin, mitä eroja he kolmen kuukauden kokemuksen jälkeen huomasivat intialaisissa ja suomalaisissa opetusmetodeissa. Eroiksi mainittiin muun muassa:

- Intiassa jokaisen kurssin lopussa on suoritettava tentti, kun taas Suomessa osalla kursseista tehdään PowerPoint esityksiä.
- Suomessa opinnot ovat enemmän käytännönläheisiä, sillä ne keskittyvät projekteihin ja tehtäviin, kun taas Intiassa opetellaan enemmän teoriaa.
- Mielenkiintoista oli saada selville, että muutaman opiskelijan mielestä Intiassa opiskelijat ovat enemmän kuormittuneita, kun taas Suomessa oppilailta ei näyttäisi samanlaista taakkaa olevan.
- Muutaman oppilaan mielestä opiskelu Intiassa on itsenäisempää, jossa opiskelijoiden on tehtävä projektit itse, kun taas Suomessa opettajat auttoivat projekteissa ja tehtävissä. Kahden muun opiskelijan mielestä Suomessa opiskelu on itsenäistä opiskelua enimmäkseen, sillä opettajat antoivat lyhyen tehtävänannon ja loppu oli opiskelijasta kiinni.

Projektitöitä valvovan opettajan mielestä intialaisille opiskelijoille oli annettava neljä kertaa enemmän ohjausta normaaliin verrattuna, jotta yritysten antamat projektin saataisiin kulkemaan tehtävännön mukaisesti. Kolme projektia neljästä lähti kulkemaan ihan eri suuntaan, mitä tehtävännössä luki. Opettaja joutuikin näin ollen käyttämään erittäin paljon resursseja henkilökohtaisiin ohjauksiin. Tä-

mä saattaa kertoa Lamkin korkeasta vaatimustasosta koulutuksessa, sillä jos opiskelijat tekevät itsenäistä työtä Intiassa ja suoriutuvat kursseista hyväksytysti, täällä sillä työllä ei olisi välttämättä kurssia suoritettu hyväksytysti. Tosin nämä voivat olla kulttuurillisia аспектеja, joita ei voida varmasti tietää, sillä esimerkiksi opiskelutavat saattavat olla täysin erilaisia. Teoriaa opiskelijat osasivat kerätä hyvin, mutta sitä ei osattu soveltaa. Tämä kertoo miksi opiskelijat pitivät opintoja Suomessa enemmän käytännönläheisempinä kuin Intiassa, sillä täällä vaaditaan myös kerätyn teorian soveltamista.

Intialaisten opiskelijoiden mielestä oppilaiden kuormitus Suomessa on pienempää. Tämä varmaan johtui siitä, että Focus on Finland ohjelmaa ei suunniteltu sisältämään pelkästään opiskelua, vaan myös niin sanottua turismia. Normaalin periodin aikana Lamkissa, oppilaat suorittavat 5-7 kurssia. Intialaisilla oli vain neljä kurssia. Heillä ei ollut koulua läheskään jokaisena päivänä, vaan heille pyrittiin jättämään vapaapäiviä Suomeen tutustumista varten.

Kuten aikaisemmin on mainittu, oppilaat kyselivät vaihtonsa aikana useasti mahdollisuuksista työllistyä Suomessa. Projektitöiden heikosta menestyksestä johtuen päätettiin kysyä oppilaiden mielipidettä siitä, onko heillä omasta mielestään tarpeeksi kompetensseja tekemään tämälntyyllisiä projekteja itsenäisenä työnä ja hyötykö heidän mielestään yritys jotenkin tehdystä projektista. Samalla heidän piti evaluoida omaa oppimistaan. Kaikki olivat sitä mieltä, että he omaavat tarvittavat taidot tehdä kyseisiä projekteja itsenäisesti. Muutaman oppilaan mielestä yritys jopa hyötyi enemmän projektista kuin oppilaat itse. Erään oppilaan mielestä yritys otti oppiakseen projektista ja käyttää oppilaiden tuottamaa informaatiota suunnitelmana siirtyä eteenpäin. Vain yksi opiskelija mainitsi oppineensa kuinka yritystapaamisissa käyttäydytään ja kuinka tieto esitetään niin, että se on selkeää ja helpolukuista. Vastauksista nähdään, että opiskelijoilla on selvästi korkeammat odotukset itsestään, mitä yrityksellä heistä on. Lisäksi projektityöt tehtiin ryhmissä, joissa yksilöllinen taito ei tullut esiin, vaan heikoimmat hyötyivät paremman työtasosta. Yritykset pystyivät käyttämään projektien joitain osa-alueita hyödykseen, mutta kenenkään työ ei ollut palkitsemisen arvoinen.

Opiskelijoille haluttiin kertoa suomalaisesta liike-elämästä heidän vaihtonsa aikana. Mitatakseen oppivatko he tästä mitään, heiltä kysyttiin sekä ensimmäisessä, että toisessa haastattelussa mitä he tietävät suomalaisesta liike-elämästä. Ensimmäisessä haastattelussa tätä kysyttiin, jotta saataisiin tarkemmin selville, mitä he jo entuudestaan tietävät suomalaisesta liike-elämästä. Kaikki vastasivat olevansa täysin tietämättömiä kyseisestä asiasta.

Toisessa haastattelussa opiskelijat kertoivat suomalaisen liike-elämän olevan erittäin sääntillistä, toimistoissa työskentelee ammattilaisia ja kaikki ovat kiinnostuneita omasta työstä ja he ovat vastuuntuntoisia sitä kohtaan. Suomalainen kauppa on kasvussa ja sillä on erittäin valoisa tulevaisuus globaaleilla markkinoilla. Suomalaiset ovat erittäin täsmällisiä ja tottelevat lakeja ja sääntöjä, siksi Suomi onkin korruptiovapaa maa. Suomessa ihmiset sanovat mitä ajattelevat ja ajattelevat mitä sanovat, ihmiset ovat suoraviivaisia. Suomalaiset analysoivat kaiken tarkasti ennen kuin tekevät mitään päätöksiä.

Pyrkimyksenä oli myös mitata heidän oppimisensa kehitystä kursseilla. Tätä varten jokaista kurssia kohden kysyttiin yksi täsmentävä kysymys sekä ensimmäisessä, että toisessa haastattelussa. Esimerkiksi basic of internationalization kurssia koskien, opiskelijoilta kysyttiin mitä kansainvälistymisprosessi on heidän mielestään. Vastauksia analysoidessa ilmeni kuitenkin, että kysymykset olivat liian ympäröityjä ja kaikki oppilaat osasivat vastata niihin enemmän tai vähemmän oikein. Analysoidessa kysymyksiä tässä muodossa, ei saada selville olivatko he todella oppineet kursseilla jotakin, sillä kurssit ovat kuitenkin paljon laajempia kokonaisuuksia. Esimerkiksi basic of internationalization kurssin opettajan mukaan, kurssin tavoitteena oli opettaa oppilaille kansainvälistymisprosessin eri teorioita, lähestymistapoja, uskonnon vaikutuksia kauppaan ja etabloitumista (Mustonen 2011). Näin ollen haastattelulomakkeessa olevalla ympäröityä kysymyksellä ei saada selville, saavuttivatko oppilaat kurssille asetetut tavoitteet. Saadakseen jonkinlaisen kuvan, kuinka opiskelijat suhtautuivat opetukseen eri kursseilla, kurssin opettajia haastateltiin sähköpostitse sekä otettiin selville kursseista saadut arvosanat.

Basic of internationalization -kurssin opettajan mukaan opiskelijat menestyivät vaihtelevasti, jotkut olivat kiinnostuneempia kurssista kuin toiset. Oppilaat eivät olleet läsnä kaikilla oppitunneilla, mutta toisaalta ei heitä siihen pakotettukaan. Kurssin arvosana muodostui tentistä, jonka osuus arvosanasta oli 50 % ja tehtävistä, jotka muodostivat toisen osuuden arvosanasta. Opettajan mukaan kaikki oppilaat palauttivat kaikki tehtävät, eivätkä tehneet pelkästään tenttiä, jolla toki olisi ollut mahdollista päästä kurssi läpi. Opettajan mielestä kielellisesti oppilaat olivat melko eritasoisia, joitain oli vaikea ymmärtää, mutta toisaalta niin on aina. Basic of internationalization kurssin arvosanojen keskiarvoksi muodostui kaksi. Yksi opiskelija sai arvosanaksi nelosen ja kaksi opiskelijoista peräti vain ykköset. Opiskelijoista kuusi sai arvosanoiksi kaksi.

Strategic management -kurssin opettajan mukaan oppilaat tekivät kovasti töitä, mutta ei vaadittua enempää (Kangas-Korhonen 2011). Yksilöinä oppilaat olivat tietotasoltaan heikkoja. Opettajan mukaan oppilaiden keskittymiskyky ei riittänyt kovinkaan pitkälle. Kuten aikaisemmin sanottu, opiskelijat osasivat kerätä tietoa, mutta eivät soveltaa sitä. Esimerkiksi kaikki yrittivät selittää mikä on Boston matriisi, mutta kukaan ei osannut soveltaa matriisia oikein. Strategic management -kurssilla kaikki oppilaat saivat arvosanoiksi kolme.

Responsible business -kurssin opettajan mukaan Intialaiset opiskelijat olivat hyvin kohteliaita, tunnilla aktiivisia ja heillä oli selkeä tarve näyttää ahkeruuttaan ja osaamistaan (Pajari 2011). Opettajan huomion mukaan Intian opiskelutavat ovat varmaan kuitenkin sen verran erilaisia, että esimerkiksi tehtävissä he eivät kertakaan osanneet itse pohtia annettuja aiheita lainkaan, vaan turvautuivat lähes yksinomaan ulkoisiin lähteisiin. Opiskelijat keräsivät paljon tietoa, mutta oma ajattelu, kritiikki ja monipuolinen pohdinta, tuntui heille olevan aivan vierasta, joka on opettajan antamissa tehtävissä kuitenkin hyvin olennaista. Tämä heikensi opiskelijoiden saamia arvosanoja. Arvosanoiksi kaikki oppilaat saivat kolme. Responsible business kurssin opettaja mainitsee myös opiskelijoilla olleen voimakas, vieras aksentti, jonka takia toisten opiskelijoiden oli hyvin vaikeaa ymmärtää heitä. Opettaja mainitsi haastattelussa: lieneekö sattumaa vai kulttuurin sanelemaa, mutta äänessä olivat aina pojat, tytöt olivat mukana korkeintaan esityksissä. Näin ol-

len voidaan olettaa, että opiskelijat saattoivat olla hieman pettyneitä arvosanoihin ottaen huomioon heidän odotuksensa ja omat mielipiteensä osaamisestaan.

Lopuksi opiskelijoilta kysyttiin, että mitä he vaihtaisivat tässä koulutusohjelmassa ja lisäksi heille annettiin vapaa sana kertoa vaihto-opiskelustaan Suomessa. Yksi oppilaista haluisi, että opiskelijoille tarjottaisiin opiskelija-asuntoja, jotta he voisivat olla enemmän vuorovaikutuksessa muiden ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa. Toinen opiskelija mainitsi jatkossa olevan parempi, jos yrityksen projekti-henkilön kanssa olisi vähintäänkin 3-4 tapaamista. Hän myös olisi kaivannut stipendiä yritykseltä ja työtarjousta, jos mahdollista. Yritykset eivät halunneet lisätä tapaamisia sillä opiskelijat nytkin saapuivat usein valmistautumatta. Vapaassa sanassa oppilaat sanoivat olevansa kiitollisia opettajille hyvästä yhteistyöstä. Vaihtonsa aikana he kokivat saaneensa paljon kokemusta, josta jatkossa tulee olemaan hyötyä heidän urillaan. Kaikki nauttivat olostaan Suomessa ja monet sanoivat tämän pysyvän heidän mielessään pitkän aikaa.

Haastattelujen validiteetti oli tyydyttävä. Validiteetilla mitataan kuinka hyvin tutkimus tutkii sitä asiaa, mitä sillä on pyritty tutkimaan tai mittaamaan. Henkilöhaastatteluilla pyrittiin saamaan tarkasti selville oppilaiden mielipiteitä muun muassa siitä, kuinka hyvin vaihto-ohjelma on toteutunut, mitä mieltä he ovat omista taidoistaan ja mitä jatkossa pitäisi parantaa. Vaikka vastauksista saatiinkin jonkinlainen kuva heidän kokemuksistaan Suomessa olostaan, jäivät vastaukset vailla tarkkaa kuvausta mitä pitäisi tehdä toisin.

Tutkimuksen reliabiliteetti on hyvä, vaikka ongelmana olikin esimerkiksi se, että kaksi opiskelijaa kirjoitti täysin samat vastaukset jokaiseen kysymykseen, mikä kertoo siitä, että oppilaat eivät aivan vilpittömästi ja halukkaasti halunneet vastata kyselyihin. Tähän voi olla syynä myös se, että opiskelijat eivät olleet saaneet vielä arvosanojaan haastattelujen aikana. Näin ollen he saattoivat kokea täysin rehellisten vastausten vaikuttavan heidän arviointiin. Reliabiliteettia heikentää hieman myös se, että tutkimuksen ollessa kvalitatiivinen, joutui kirjoittaja tekemään paljon analyysiä perustuen omiin näkemyksiin vastauksista. Reliabiliteettia vahvistaa voimakkaasti kuitenkin se, että kirjoittaja oli mukana toteuttamassa Focus on Finland pilottihanketta ja tutoroimassa oppilaita. Tämä antoi hänelle suhteellisen

selkeän käsityksen koko ohjelmasta, haastattelujen vastausten ollessa kuitenkin vähemmän täsmällisiä, kirjoittajan analyysissä voi olla melko paljon enemmän omaa näkemystä ohjelmasta, kuin opiskelijoiden itse.

Lamkin mielestä opiskelijat olivat taidoiltaan selvästi alempana sitä tasoa, mitä lähettävä yliopisto MRIU antoi ymmärtää. MRIUn mukaan kaikilla oppilailta piti olla yrityskohtaisista projekteista kokemusta, mutta näin ei kuitenkaan ollut. Tämä näkyi heikkoina projektien tuloksina. Koulutusohjelmaa laatiessa tämä johti kykyjen yliarviointiin. Kaikki oppilaat olivat suorittaneet tradenomi-tason koulutuksen Intiassa, mutta vain yhdellä oppilaalla oli työkokemusta alla. Työkokemusta katsotaan kuitenkin suomalaisissa yrityksissä hyvällä.

Lähestulkoon kaikki oppilaat arvioivat pohjoismaista osaamista heikommaksi, mitä se todellisuudessa on. Tämä ilmeni heikkoina projektitöinä, mikä johti opettajan ohjauksen lisäämiseen. Mikäli tämä jatkuu samana, vaatii se jatkossa lisää opettajanresursseja.

Itse opetus oli opiskelijoiden mielestä hyvää. Muuten oppilailta oli vaihto-ohjelmasta liian korkeat odotukset, sillä kaikki olettivat saavansa töitä Suomesta olemalla kolme kuukautta vaihdossa. Projektitöitä koskevissa yritysvierailuissa, jossa yrityksen edustajat antoivat tehtävänannon ja selitykset toiveistaan miten projektin pitäisi edetä, vain yhden ryhmän opiskelijat pitivät muistiinpanovälineitä mukanaan ja kirjoittivat ylös yrityksen toiveet. Tämä kertoo pienestä ymmärtämättömyydestä yrityskulttuuria kohtaan, harvemmin töitä voi saada noin pienellä panostuksella. Lamkin mielestä oppilaat lähtivät kotiin hieman pettyneinä, sillä kaikki jäivät ilman EU-työpaikkaa tai mahdollisen kaupallisen edustajanvakanssia. Tämä ei taaskaan ilmennyt haastattelulomakkeista, mutta keskusteluista se ilmeni hyvin.

3.6 Johtopäätökset casesta

Samanlainen ohjelma voidaan räätälöidä mille tahansa muulle maalle vakiototeutuksena periodiaikataulun mukaan. Kontakteja Lamkillä on moniin kehittyviin maihin. Yhteistyövierailuilla voisi kysellä mahdollisesta kiinnostuksesta vaihto-ohjelmaa kohtaan. Saapuvien oppilaiden lähtötaso olettamusta pitää kuitenkin alentaa.

Focus on Finland ohjelma oli räätälöity, sillä intialaisten viisumit olivat myöhässä ja osallistujien määrä vaihteli loppuun asti. Puolessa välissä ryhmän koko puolittui, kun alun perin vaihto-ohjelmaan piti osallistua 20 ihmistä. Oppilaiden rahoitus ja viisumiensaanti olivat mitä luultavimmin painavimmat syyt ryhmän pienenemiseen.

Jatkossa olisi ehdottomasti suotavaa aloittaa vaihto-ohjelma periodiaikataulun mukaan ja pitää sovitusta kiinni. Tällä saadaan kustannuksia ja resursseja lasketua huomattavasti, sillä räätälöiminen vie paljon suunnittelu-aikaa, ylimääräistä ohjausta, tutorointia ja järjestelyjä. Ohjausta, tutorointia ja järjestelyjä saataisiin myös alemmaksi, jos opiskelijoille annettaisiin jonkinlainen pakollinen tehtävä, mikä vaatisi oppilaita hakemaan ennakkotietoa Suomesta ja sen liike-elämästä. Tämä ei veisi niin isoa osaa vaihdosta opiskelijoiden perehdyttämiseen.

Opiskelijat saivat kolmen kuukauden turistiviisumit. Näin lyhyellä aikavälillä liiketoimintatapojen omaksuminen on vaikeaa, mikä heikentää projektitöiden antia sekä mahdollisuuksia kontaktien solmimiseen. Pitemmän viisumin saatavuudessa saattaa olla ongelmia, sillä ei ole varmaa myöntääkö lähetystö niitä. Pitempi viisumi saattaa myös aiheuttaa pulaa oppilaiden rahoituksessa, mutta silti se olisi parempi vaihtoehto. Tällöin yrityksille pystytään tarjoamaan parempaa osaamista.

Vaikka arvosanat ja saamattomat työpaikat olivatkin hienoinen pettymys opiskelijoille, opiskelijat saivat vaihto-ohjelmasta hyvän lisän CV:tä varten.

MRIU:ta saatiin sähköpostia oppilaiden saavuttua takaisin Intiaan. MRIUn mukaan opiskelijat kasvoivat/ itsenäistyivät. Opiskelijat välittivät MRIUn päädyssä olevalle yhteyshenkilölle, että he ovat erittäin tyytyväisiä vaihto-ohjelmaan. Haastattelujen mukaan opiskelijat oppivat ohjelman aikana paljon. Koulutukseen oltiin ilmeisesti pääosin tyytyväisiä.

Lamk sai paljon hyvää kokemusta pilotoidusta koulutuspalveluventihankkeesta. Jatkossa osataan kiinnittää huomiota ilmenneisiin ongelmakohtiin. Lamkin mielestä vain se opiskelija, jolla oli aikaisempaa työkokemusta, osasi hoitaa projektityön kunnialla läpi niin, että siitä varmasti hyötyi sekä opiskelija itse, että yritys. Opiskelijoiden paikoitellen heikompi englanninkielen osaaminen suomalaisiin opiskelijoihin verrattuna näkyi haastatteluvastauksissa. Jatkossa pitäisi jollain keinoilla varmistaa opiskelijoiden englanninkielen suullinen sekä kirjallinen taito.

Kulttuurierojen myötä aikatauluista kiinnipitäminen näytti olevan hieman ongelmallista intialaisille opiskelijoille, mutta tämä on kulttuurillinen ero, johon on enemmänkin sopeuduttava kuin tuomittava. Intialaisten opiskelijoiden mukana saapunut vastuopettaja oli tavallaan turha kustannuserä tässä ohjelmassa. Hänelle ei pystytty tarjoamaan opettajaa koskevia työtehtäviä ja opiskelijatkin olisivat pärjänneet ilman häntä hyvin.

3.7 Mahdolliset jatkotoimenpiteet

Mikäli samanlaisia koulutusohjelmia toteutetaan jatkossa, olisi tärkeää toteuttaa ne vakiototeutuksena ja periodiaikataulun mukaan. Tämä sallisi vaihtoon tulevien opiskelijoiden integroitumisen samoille kursseille muiden opiskelijoiden kanssa. Kesäopinnot ovat huono vaihtoehto, sillä oppilaiden olisi vaikeampaa keskittyä kesällä opiskeluun ja motivaatiokin koulunkäyntiä kohtaan saattaisi olla heikompa. Kesäopintojen sattuessa Lamk joutuisi räätälöimään koulutusohjelmaansa, johon sillä ei ole varaa eikä resursseja. Opettajien mukaan saaminen räätälöidyille kesäkursseille voisi olla vaikeaa.

Mikäli koulutusohjelma sisältäisi samanlaisia projektitoita kesäopintojen yhteydessä, olisi vaikeata saada yrityksiä mukaan yhteistyöhön. Kesällä yrityksissä on kesälomat sekä hyödykkeiden kysyntä on suurempaa muutenkin, näin ollen monellakaan yrityksellä ei olisi resursseja panostaa projektiyhteistyöhön.

Olisi hienoa, jos tällaisia vaihtoryhmiä saataisiin rutiininomaisesti useita vuodessa. Silloin saadaan helpommin toimimaan jatkuva yritys yhteistyö ja ohjelmaa pystyttäisiin markkinoimaan erillisenä omana ohjelmana. Tämä olisi yksi keino parantaa koulutuspalveluviennin tuottavuutta. Esimerkiksi, jos kyseessä olisi jatkosakin Intia johon koulutuspalvelua myytäisiin, projektityöt voisivat olla valmiita Intian päässä ja projektien aiheet valitsisivat opiskelijat. Esimerkkinä opiskelija tulisi Suomeen mukanaan projekti intialaiselta yritykseltä, jossa opiskelija tekee yritykselle samantyylistä projektia kuin Focus on Finland ohjelmassa, eli ottaa selville markkina-alueita, etsii jälleenmyyjiä, alihankkijoita ja niin edelleen. Tämä parantaisi opiskelijoiden mielenkiintoa, sillä siinä heillä olisi realistisemmat mahdollisuudet työllistyä, muuten keskittyminen projekteihin on heikompaa. Tuomalla valmiit projektit Intiasta, lähettävällä yliopistolla olisi enemmän vastuuta. Samalla vastuuopettaja, joka oli Suomessa enemmän tai vähemmän turha kustannuserä, voisi Intian päässä ohjata oppilaita ennen kuin he saapuvat Suomeen.

Tärkeätä olisi saada saapuva ryhmä hajotettua. Tämä auttaisi opiskelijoiden sosiaalistumista. Tässä Lamk epäonnistui, sillä suurimman osan vaihdostaan intialaiset opiskelijat olivat keskenään. Projektityöt voitaisiin tehdä parityönä suomalaisen opiskelijan kanssa. Tämä edesauttaisi intialaisia hahmottamaan esimerkiksi tavat joilla informaatiota esitetään, eli niin sanotut raporttimallit he oppisivat suomalaiselta opiskelijalta. Kahden eri kulttuurin tehdessä yhteistyötä syntyy laaja kirjo ajatuksia, joita toisille kommentoidessa ja perusteltaessa molemmat osapuolet saavat arvokkaita ja erilaisia näkemyksiä. Tämä on kansainvälisyyttä puhuttuun muotoon.

Mikäli opiskelijat haluavat lisää yrityskäyntejä, ne voitaisiin järjestää erikseen maksullisena tapahtumana. Nykyisessä muodossa kaikki yritys vierailujen kustannukset jäivät Lamkille katettaviksi. Markkinointi on jatkossa järjestettävä niin, että Lamk mainostaa vaihto-ohjelmaa suoraan oppilaille ilman MRIUn välikäsiä.

Sopimukset toimitettaisiin suoraan opiskelijoille, joita ne voisivat sellaisinaan näyttää vanhemmilleen, jotka ovat vastuussa rahoituksesta.

Samantyylistä koulutuspalvelua voitaisiin myydä Kiinaan, Vietnamiin, Intiaan ja niin edelleen. Ohjelman nimenä voisi olla Focus on nordic countries. Ohjelma voitaisiin suunnata yrityksille, jotka haluaisivat myydä sieltä jotakin tänne ja jossa opiskelijat voisivat toimia siltana hankkijan ja myyjän välillä.

Alla olevassa taulukossa on koottu yhteen pääkehitystoimenpiteet. Tarkoituksena on tuoda lukijalle esiin vielä kerran case osuudessa havaitut ongelmat joita korjaamalla saadaan parannettua vaihto-ohjelman hyödynnettävyyttä.

TAULUKKO 5. Koulutusohjelman kehitystoimenpiteet pähkinänkuoressa

- Koulutuksen oltava periodisidonnainen, vakiototeutuksena.
- Mielellään 5-6 kuukautta kestävät opinnot.
- Ryhmän hajautus, jotta sosiaalistuminen olisi helpompaa.
- Valmis projekti lähtömaassa.
- Englanninkielen suullinen ja kirjallinen taso tarkistettava.
- Suorempi markkinointi ilman välikäsiä.
- Sopimukset Lamkin ja oppilaan välille, ei Lamkin ja MRIUn välille.
- Porehdytys lähtömaassa. Tutustuminen suomalaiseseen liikekulttuuriin ja toimintatapoihin.
- Erilliset yrityskäynnit maksusta.

4 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää miten ja millä Suomi pärjää yhä kasvavassa koulutuspalveluviennissä, joka on tärkeä selviytymisstrategia pienille tiedemaille kuten Suomi. Samalla tavoitteena oli käsitellä uusimpia strategisia linjauksia koskien Suomen ammattikorkeakouluja sekä koulutuspalveluvientiä. Case osuudessa pyrittiin selvittämään Lahden ammattikorkeakoulun toimesta myydyin koulutuspalvelun ongelmakohdat ja vaihto-ohjelman suorittaneiden opiskelijoiden mielipiteitä koskien myytyä palvelua. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella teoriaosuudessa käsiteltyjen ammattikorkeakoulujen strategisten linjauksien ja koulutusviennin strategian käyttöä Lahden ammattikorkeakoulussa sekä selvittää, onko Lahden ammattikorkeakoululla edellytyksiä jatkossa myydä koulutuspalvelua. Tutkimukseen ei ollut paljoa painettua kirjallisuutta käytössä, mutta Internet lähteistä löytyi paljon ministeriötason informaatiota.

Palveluissa Suomi on jäänyt selvästi kansainvälisestä keskitasosta. Esimerkkinä toimii Nokian hiipuminen markkinoilla. Olisi tärkeää kehittää liiketoimintaosaamista. Toisin sanoen uusien toimintatapojen kehittäminen ja muualla kehitettyjen toimintatapojen omaksuminen antavat palvelusektorille lisää erilaisia sovellusmahdollisuuksia parantaa asiakaspalvelua.

Koulutusviennin kilpailutilannetta ja Suomen etuja ja haittoja analysoidessa saatiin selville kilpailun olevan tiukkaa. Suomella on kuitenkin hyvät mahdollisuudet menestyä koulutusviennin saralla verrattain hyvän koulutusjärjestelmän ja PISA - testeissä saavutetun hyvän maineen takia. Suomen koulutusvienti on toisiin pieniin tiedemaihin verrattuna kuitenkin vielä pientä ja tekijöitä vähän, mikä saattaa olla uhkana. Selkeä uhka on myös se, että monella muulla koulutusvientiä harjoittavalla maalla on valmiimpi vienninedistämisjärjestelmä; he ovat jo markkinoilla ja hallitus tukee rahallisesti koulutusvientiä. Suomen onkin selvitettävä miten päästä vahvasti kilpailutetuille markkinoille. Yhtenä keinona on tukea julkisen sektorin koulutuspalveluvientiä. Muina ongelmina voidaan mainita resurssipula ja rajoittava lainsäädäntö. Hyvää mainetta ei ole osattu hyödyntää, sillä valmiita tuotteita ei ole paljoa tarjottavana.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa saatiin tuloksiksi ilmenemään monia kohtia, joissa Lamk selvästi noudattaa Opetus- ja kulttuuriministeriön strategioita. Opetus- ja kulttuuriministeriön ammattikorkeakouluja koskevassa strategiassa mainitaan yhdeksi kehittämissuunnaksi ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yhteistyön tiivistämistä. Lamk on osa FUAS- liittoumaa (Federation of Universities of Applied Sciences), joka on kolmen ammattikorkeakoulun strateginen liittouma.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Matti Vanhasen II hallituksen tavoitteena on kasvattaa merkittävästi koulutuksen osuutta Suomen kokonaisviennistä vuoteen 2015 mennessä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010). Ongelmana on se, että ei ole määritetty mitä tarkoittaa merkittävä kasvu. Lahden ammattikorkeakoulu möi pilotihankkeenaan koulutuspalvelua Intiaan, joka on suorassa yhteydessä koulutuksen osuuden kasvattamisesta Suomen kokonaisviennissä.

Korkeakoulujen painopisteinä kansainvälisen toiminnan kehittämisessä opetusministeriön 2007–2012 kehittämissuunnitelman mukaan ovat opiskelija-, opettaja- ja tutkijaliikkuvuus. Focus on Finland koulutusohjelmaa saapui opiskelemaan yhdeksän opiskelijaa ja yksi vastuuopettaja. Vastuuopettajalle tosin ei pystytty tarjoamaan kuin muutamia luentoja pidettäväksi. Tämä kuitenkin oli yksi otettu askel parantaakseen Lamkin opiskelija- ja opettajaliikkuvuutta.

Opetusministeriön vuosia 2003 – 2008 koskevassa kehityssuunnitelmassa eräänä painopisteenä on koulutuksen kansainvälistymisen edistäminen. Lamkin mielestä ammattikorkeakoulu voi vastata globaalin työelämän tarpeisiin vain yhdellä tavalla: aktiivisella kansainvälisellä toiminnalla. Kansainvälistä toimintaa parantaakseen Lamk onkin luonut toimintansa aikana tiiviit suhteet noin 190 yhteistyökorkeakouluun 40 maassa. Lisäksi casessa käsitelty myyty koulutuspalvelu lisäsi kansainvälistä toimintaa. Koulun käytäville tuli intialaisten opiskelijoiden myötä lisää kulttuurillisia aspekteja ja uusia kommunikointitapoja, mitkä itsessään toimii Lamkin tavoitteiden mukaisesti, eli luo aidosti kansainvälistä ilmapiiriä.

Eräänä ammattikorkeakoulun kehittämisstrategian linjauksena on vahvistaa ammattikorkeakoulujen työelämäyhteistyötä. Lamkin mukaan kansainvälisen toiminnan johdosta kehittyy työelämän kansainvälistymistä edistäviä tutkimus- ja

kehittämishankkeita. Intiasta saapuvilla opiskelijoilla oli koulutusohjelmassaan yritys yhteistyöprojekteja. Yritykset näin ollen pääsivät käyttämään intialaisten opiskelijoiden tietoutta erilaisissa markkinatutkimuksissa, joita opiskelijat tekivät yrityksen toiveiden mukaan. Itse opiskelijoille tarjoutui mahdollisuus tutustua työelämään.

Intiassa korkeakoulutusta hallinnoi yksi elin. Korkeakouluverkosto on kuitenkin niin laaja, että se ei ole hallittavissa yhden elimen voimalla. Tämä heikentää opetuksen laatua sekä opettajien, että oppilaiden motivaatiota. MRIU on yksi niistä 500 yksityisestä yliopistosta, jonka opetuksen laatua ei välttämättä pystytä takaamaan. Focus on Finland koulutusohjelmassa oppilaiden suorittamissa projekteissa valitettavasti oli huomattavissa samaa motivaation katoa. Vain yhdellä oppilaalla oli tarpeeksi hyvät kompetenssit tehdä jatkossa yksilötyötä yrityksissä.

Casessa mukana olleita opiskelijoita haastatteleamalla saatiin selville, että opiskelijat olivat suurilta osin täysin tyytyväisiä koulutusohjelmaan. Monilla heistä oli kuitenkin käsitys, että koulutusohjelman suorittuaan he saavat Suomesta työpaikan, mikä vaikutti heidän kaikkeen tekemiseensä. Koulutusohjelmia myydessä pitää antaa selkeämpi kuva, että työn saaminen ei ole täysin taattua. Lamkille löydettiin kehittämissuunnitelmiksi muun muassa se, että all-inclusive paketteja ei ole syytä tehdä, sillä kulttuurieroista johtuen kaikkia ei miellytä esimerkiksi suomalainen ruokavalio.

Olisi hienoa, jos tällaisia ohjelmia pystyttäisiin järjestämään viiden kuukauden periodeissa. Tämä helpottaisi opiskelijoiden majoittumista, ohjelman markkinointia, yritys yhteistyötä sekä parantaisi tuottavuutta. Pitempi opiskeluaika myös antaisi mahdollisuuden perehdyttää oppilaita enemmän, mikä parantaisi yritys yhteistyöprojektien tuotoksia.

Casessa kerrottu koulutuspalvelu voidaan monistaa, mutta myyty palvelu on maasta riippuen jokseenkin joka kerta erilainen. Tämän takia tutkimusta ei suoraan voida yleistää. Jatkossa casea voidaan kuitenkin käyttää mallina kehittäessä vientiin tarkoitettuja koulutuspalveluja.

Lahden ammattikorkeakoululla on jatkossa edellytyksiä myydä koulutuspalvelua muuttamalla muutamia hankkeessa opittuja asioita, kuten jaksotus, projektit Intian päästä, markkinointi ja niin edelleen. Opiskelijat saivat arvokasta kokemusta vaihdosta ja hyvän lisän CV:tä varten. Yritykset pystyivät hyödyntämään oppilaiden projektitöitä vain osittain, näin ollen heidän hyöty jäi pieneksi yhteistyöprojekteissa.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksen tekijälle aihe oli onnistunut valinta, sillä hän itse työskenteli casessa kerrotun koulutuspalvelun parissa, joka antoi paljon tietoa koulutusohjelmasta.

5 LÄHTEET

Arvind Panagariya 2008. India: The emerging giant. Oxford University Press, USA

Avoin AMK 2011. Tervetuloa opiskelemaan avoimeen ammattikorkeakouluun [viitattu 12.1.2011]. Saatavissa: <http://www.amk.fi/avoin/>

Elinkeinoelämän keskusliitto 2010. Palveluvienti- ja tuonti [viitattu 17.1.2011].

Saatavissa:

http://www.ek.fi/www/fi/talous/tietoa_Suomen_taloudesta/palveluvienti_ja_tuonti.php

Heikki Kehälinna. Ihmeellinen Intia, uusi talous-vanhat ongelmat. 2010. Digipaper [viitattu 10.1.2011]. Raportti. Saatavissa:

<http://www.digipaper.fi/akava/30112/index.php?>

Jari Kaivo-oja & Valtteri Kaartemo. 2009. Suomen ote palveluista kirpoaa. Talouselämä [viitattu 17.1.2011]. Saatavissa:

<http://www.talouselama.fi/minavaitan/article356520.ece>

Josetta Nousjoki. 2006. IT-alan Intia. Sitran julkaisusarja 279. Helsinki: Edita Prima Oy

Kangas-Korhonen, O. 2011. Tuntiopettaja. Lahden ammattikorkeakoulu. Haastattelu 14.2.2011.

Koulutuksen tutkimuslaitos 2011.PISA-tulokset [viitattu 15.3.2011]. Saatavissa:

<http://ktl.jyu.fi/ktl/pisa/tulokset>

KUVIO1. Koulutus ja tutkinnot. Opetushallitus 2010 [viitattu 11.11.2010]. Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot

KUVIO 2. Suomen palvelujen vienti ja tuonti (Palvelujen vienti, tuonti ja ylijäämä 2002-2009). Tilastokeskus 2011 [viitattu 20.1.2011]. Saatavissa:

http://www.stat.fi/til/pul/2009/pul_2009_2011-01-18_tie_001_fi.html

Lahden ammattikorkeakoulu 2010. Organisaatio [viitattu 18.11.2010]. Saatavissa: <http://www.lamk.fi/esittely/organisaatio/>

Lahden ammattikorkeakoulu 2010. Kansainvälisyys [viitattu 19.11.2010]. Saatavissa: <http://www.lamk.fi/kansainvalisyys/>

Lahden ammattikorkeakoulu 2011. Täydennyskoulutus [viitattu 12.1.2011]. Saatavissa: <http://www.lamk.fi/koulutus/taydennyskoulutus/>

Manipal university 2010. Higher Education in India – Private Participation, A Manipal Education Case Study. PDF-esitys

Maria Kelo. 2008. Koulutusvienti eräissä Euroopan maissa. Academic cooperation association [viitattu 25.1.2011]. Saatavissa Helsingin yliopiston tietokannasta: http://www.helsinki.fi/halvi/srno/lausunnot_ja_kannanotot/semma180908/kelo.pdf

Mustonen, J. 2011. Lehtori. Lahden ammattikorkeakoulu. Sähköpostihaastattelu 22.2.2011

opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Ammattikorkeakoulukoulutus ja sen kehittäminen [viitattu 18.11.2010]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Ammattikorkeakoulut [viitattu 12.11.2010]. Saatavissa : <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulut/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Bolognan prosessi. Opetus- ja kulttuuriministeriö [viitattu 19.1.2011]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/bologna/index.html?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Koulutusjärjestelmä [viitattu 11.11.2010]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/?lang=fi>

opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Valtioneuvosto päätti Suomen koulutusvientistrategiasta [Viitattu 18.11.2010]. Saatavissa:

<http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2010/04/Koulutusvientistrategia.html>

Opetusministeriö 2007. Koulutus ja tutkimus 2007-2012. Kehittämissuunnitelma. Saatavissa:

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/asiakirjat/kesu_2012_fi.pdf

Opetusministeriön työryhmä. 2010. Kiinnostuksesta kysynnäksi ja tuotteeksi, Suomen koulutusvientistrategia. Opetus- ja kulttuuriministeriö [viitattu 18.1.2011]. Saatavissa:

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/koulutusvienti/liitteet/koulutusvientistrategia.pdf>

Pajari, A. 2011. Tuntiopettaja. Lahden ammattikorkeakoulu. Sähköpostihaastattelu 22.2.2011

Sajitha Bashir. 2007. Trends in international trade in higher education: Implications and options for developing countries. Worldbank [viitattu 7.2.201]. Saatavissa: http://siteresources.worldbank.org/EDUCATION/Resources/278200-1099079877269/547664-1099079956815/WPS6_Intl_trade_higherEdu.pdf

Suomen Akatemia & Tekes. 2006. Finnsight 2015, tieteen, teknologian ja yhteiskunnannäkymät. Suomen Akatemia & Tekes [viitattu 17.1.2011]. Saatavissa: <http://www.aka.fi/Tiedostot/Tiedostot/Julkaisut/Finnsighttiivistelmä.pdf>

Susanna Saarinen. 2010. Selvitys lähtötilanteesta koulutusosaamisen viennin aloittamista ajatellen. PDF-tiedosto

Tapio Rissanen. 2005. Hyvä Palvelu. Vaasa: Kustannusosakeyhtiö Pohjantähti PoleStar Ltd.

TAULUKKO 1. Koulutus ja tutkimus 2007-2012, Kehittämissuunnitelma, Väestön koulutustaso: tavoitteet 2015 ja 2020 Opetusministeriö 2007. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/asiakirjat/kesu_2012_fi.pdf

TAULUKKO 2. Lahden ammattikorkeakoulun pitkät yli kolmen kuukauden liikkuvuustilastot vuodelta 2010. (Mikkonen Hanna 2011). Sähköpostiviesti

TAULUKKO 3. Lahden ammattikorkeakoulun lyhyet alle kolmen kuukauden liikkuvuustilastot vuodelta 2010. (Mikkonen Hanna 2011). Sähköpostiviesti

TAULUKKO4. SWOT- Suomen koulutusvienti Opetusministerio 2010. [viitattu 19.1.2011]. Saatavissa:

http://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:y0Pb_lm_iC0J:www.kouvola.fi/material/attachments/5ngJwuxV0/KOULUTUSVIENTI_1801.ppt+koulutusvientistrategia+PPT&hl=fi&gl=fi&pid=bl&srcid=ADGEEShHxJPFWaLeeqCV_OfbSTQm0PFLW-Jue66qGlpQtQWJZ4hj1p4SIqZto5P1cn_W7IudW80wCJtJvcIlnVnfe3yEl2P0KhVU2aHGRZWBtL6_RAZpNAG3Rahr9FRFMgldr_SByChs&sig=AHIEtbTlic_9am4bJ_twn53YZCxf8y_L2w

TAULUKKO 5. Koulutusohjelman kehitystoimenpiteet pähkinänkuoressa

Tilastokeskus 2011. Vienti [viitattu 17.1.2011]. Saatavissa:

<http://www.stat.fi/tup/verkkokoulu/data/talt/04/09/index.html>

Yliopistolaki 8§. Saatavissa:

[http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090558?search\[type\]=pika&search\[pika\]=558%2F2009](http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090558?search[type]=pika&search[pika]=558%2F2009)

6 LIITTEET

LIITE 1 Ensimmäinen kyselylomake

LIITE 2 Toinen kyselylomake

LIITE 1 Ensimmäinen kyselylomake

Lahti University of Applied Sciences
Aleksi Sevostjanov 0701171, 04KVK07
QUESTIONNAIRE

Focus on Finland programme

Purpose of this questionnaire:

Purpose of this questionnaire is to obtain important information for further improving of Focus on Finland programme.

Questionnaire is a part of a bachelor's thesis-work.

STUDIES

1. Have you been abroad before? Have you had any exposure with foreign cultures? Please specify.

2. When selecting exchange programme, did You have other choices than Finland? If so, why did You choose Finland?

3. From where and what did you hear about this programme?

-
-
-
-
4. In general, what extra information you would have wanted to receive prior coming here? Please, be specific.

-
-
-
-
-
-
-
-
5. What are Your expectations about this programme? What are Your exact goals?

-
-
-
-
-
-
-
-
6. What differences do You expect there to be between education methods here and in India? For example, have You used E-learning platform method before?

-
-
-
-
7. What do You know about Finnish business life?

COURSES

8. Your studies will include three main courses.

8.1 Basic of Internationalization 3ECTS. What is an internationalization process in Your opinion?

8.2 Responsible Business 5ECTS. What is responsible business and environmental management in Your opinion?

8.3 Strategic management 2ECTS. One of the learning objectives for this course is to understand how strategy is build and revised? What is strategy to Your opinion?

GENERAL

9. Did you gather information on cultural differences? If yes, how familiar are you with the cultural differences between India and Finland? Please be specific.

Thank you for your time!

LIITE 2 Toinen kyselylomake

Lahti University of Applied Sciences
Aleksi Sevostjanov 0701171, 04KVK07
2ND QUESTIONNAIRE

Focus on Finland programme

Purpose of this questionnaire:

Purpose of this questionnaire is to obtain important information for further improving of Focus on Finland programme.

Questionnaire is a part of a bachelor's thesis-work.

STUDIES

1. Did the studies and the exchange in itself match your expectations? In other words, did you get what you expected? Please be specific!

2. In general, were there any surprises of which you would have wanted to know before coming to Finland?

3. What differences you noticed in the studying methods between Finland and India?

-
-
-
4. What do you think about the project work you did for the company? In your opinion, do you have enough abilities for this type of independent work?

Assess the outcome:

- Your own learning
 - Company's view? In your opinion, did company benefit somehow from this project?
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

5. What have you learned about the Finnish business life during your three months stay?
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

COURSES

6. There were three main courses included in your exchange programme (basic of internationalization, responsible business and strategic management). Were they useful if thinking about your future in sphere of employment? Would you have wanted to study something else instead of these courses? If so, what? Please be specific!

6.1 What is an internationalization process in your opinion?

6.2 What is responsible business and environmental management in your opinion?

6.3 What is strategy in your opinion?

GENERAL

7. What would you change in this exchange programme? (Would you add something or remove something?)

8. What are the main cultural differences between India and Finland to your opinion? Did you have any trouble with cultural differences?

FREE WORD

9. Here you can say anything related to your whole exchange process.

Thank you for your time! Your answers are much appreciated.